Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, [БУРЯ]АДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

[19]21 оной ... гарана | № 251 (17374) | 1986 оной октябриин 31, пятница | Сэн 3 мүн.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ЗАСЕДАНИ

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй заседани КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ А. А. Громыкын түрүүлэлгэ доро октябриин 29-дэ Кремль соо болобо.

КПСС-эй XXVII съездын эрилтэнүүдэй үндэһөөр арадай хэрэглэмжын эд бараа ехээр үйлэдбэрилхэ, шанарыень һайжаруулха талаар Минскын арадай депутадуудай Соведүүдэй ябуулжа байдаг хүдэлмэри тухай асуудалые Президиум хаража үзөө. Арадай депутадуудай Минскын городской Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. И. Михасев элидхэл хэбэ. СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Арадай хэрэглэмжын эд бараанай, хүн зоной һуудал байдалые хангалгын комиссиин түрүүлэгшын орлогшо Э. Я. Аушкап Минскын ажал хэрэгүүдые шэнжэлэн шалгаһан СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудай үмэнэһөө мэдээсэл хээ.

Карагандагай областиин арадай депутадуудай Соведүүдтэ, тэдэнэй мэдэлдэ байдаг зургаануудта эрхэтэдые угтажа абаад, тэдэнэй табиһан асуудалнуудые ямараар шиидхэдэг байһан тухай асуудалые СССР-эй Верховно Соведэй Президиум хаража үзэбэ. Арадай депутадуудай Карагандагай областной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ З. Инкарбаевай хэһэн элидхэл шагнагдаа. Арадай депутадуудай Кемеровскэ областной Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ В. Н. Полецков энэ асуудалые бэлдэлгэдэ хабаадаһан бүлэг депутадуудай үмэнэһөө мэдээсэл хэһэн байгаа.

Эдэ асуудалнуудаар баталагдан абтаһан тогтоолнууд хэблэлдэ толилогдохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиум гүрэнэй ажабайдалай бусад зарим асуудалнуудые мүн лэ хаража үзэбэ.

Нүхэд М. С. Горбачев, В. В. Щербицкий, П. Н. Демичев, Б. Н. Ельцин, Н. Н. Слюньков, Ю. Ф. Соловьев зүблэхэ зүйлэй асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаа.

(ТАСС).

[КП]СС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, Профсоюзуудай соведтэ болон ВЛКСМ-эй обкомдо

[...] МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ ЭМХИТЭЙГЭЭР ҮНГЭРГЭЖЭ, 1986-1987 ОНУУДАЙ ҮБЭЛЭЙ ҮЕДЭ МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ [ҮЙЛЭДБ]ЭРИЛГЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ТАЛААР БЭШҮҮРЭЙ РАЙОНОЙ БЭШҮҮРЭЙ СОВХОЗОЙ БОЛОН СЭЛЭНГЫН РАЙОНОЙ КАРЛ МАРКСЫН НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗОЙ КОЛХОЗНИГУУД, ХҮДЭЛМЭРИШЭД БОЛОН МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЙ ҮҮСХЭЛ ТУХАЙ

...лэд байһан малай үбэлжэлгые эмхитэй ...1986—1987 онуудай үбэлэй үедэ мал ...нуудые ехээр үйлэдбэрилхэ талаар Бэшүү...үүрэй совхозой болон Сэлэнгын районой ...нэрэмжэтэ колхозой колхознигууд, хүдэлмэ...мэргэжэлтэдэй үүсхэл һайшаагдаба. ...ые амжалтатайгаар үнгэргэхын, һү, мяха үйлэдбэрилгэ болон гүрэндэ худалдалгые дээшэлүүлхын, тушаагдадаг продукциин шанарые һайжаруулхын, адууһа мал гарза хоролтогүйгөөр харууһалхын, үбһэ тэжээл нарин нягтаар гаргашалхын, элдэб зөөри хэрэгсэлнүүдые гамтайгаар хэрэглэхэ, продукциин өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулхын түлөө ажахынуудай фермэ, бригада, гүүртэнүүдэй коллективүүдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, энэ үүсхэлые дэмжэхэ хэрэг хангаха гэжэ КПСС-эй горкомууд болон райкомууд, райгүйсэдкомууд, колхоз, совхозуудай партийна организацинууд уялгалагдана.

Үбэлжэлгын үедэ мал ажалда үндэр үрэ дүнгүүдые туйлахын түлөө ажалша коллективүүдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй ябасые саг үргэлжэ харуулжа байха гэжэ республикын болон районуудай газетэнүүдэй редакцинууд, телевидениин болон радио-дамжуулгын комитет уялгалагдаа.

[...] МАЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЫЕ АМЖАЛТАТАЙГААР ҮНГЭРГЭЖЭ, 1986-1987 ОНУУДАЙ ҮБЭЛЭЙ [Ү]ЕДЭ МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ҮЙЛЭДБЭРИЛГЭ ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ТАЛААР

[...]Й РАЙОНОЙ БЭШҮҮРЭЙ СОВХОЗОЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД БОЛОН МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЙ

[СО]ЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

...XVII съездын, ...удаадахи Пле...хэбэринүүдые ...ай совхозой ...э ажахын про...рилхэ, гүрэндэ ...р зарим тэды ...түйлаа.

...н ажалай хү... болон лугово... таряа, тэжээл ...хэбөө үлүүлэн ...ходо ниитын ...бүхыдөө 2640 ...00 тонно се...о силос, 624 ...ай ногооной ...о һолоомон ...үбэлжэлгын үе...о толгой бү...нтнер тэжээлэй ...нэй гэхэ гү, ...ноо 1 цент... тэжээл бэ... ...хозой малшад ...ердохи табан ...н жэлэй түсэ...ын түлөө орол... гүрэндэ 7000 ...удалдаха жэлэй ...д, жэлэй эсэс ...800 центнер ...үүр худал...алагдана, 150 ...эй орондо ...өөр утаһатай ...даа. Гүрэндэ ...жэлэй түсэб ...хэ байна. ...ын 70 жэлэй ...эрэтэй түрэ... ...ын түлөө совхо... ...энэ үбэлжэл...гын үедэ мал ажалай бүхы продуктнуудые үйлэдбэрилгэ болон гүрэндэ худалдалгые дээшэлүүлхэ гэжэ шиидээд, иимэ социалис уялгануудые абаа:

— 1986—1987 онуудай үбэлжэлгын үедэ 4620 центнер һү һааха, тэрэнэй 95 процентһээ бага бэшыень 1-дэхи сортоор гүрэндэ худалдаха;

— үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 1200 килограммһаа бага бэшэ һү һааха;

— үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ дунда зэргээр 400 граммаар нэмэхэ;

— үбэлжэлгын үедэ эхэ малай зуун толгой бүхэнһөө дунда зэргээр 90 хурьга, 93 тугал, 86 унага абажа түлжүүлхэ;

гүрэндэ тушаагдаха үхэр бүхэнэй шэгнүүрые 350 килограммда, хонин бүхэниие 40 килограммда хүргэхэ;

— мал ажалай бүхы һалбаринуудта дүршэлтэй бэрхэ һаалишад, тугалшад, хонишодые шэлэжэ табиха;

— үбэлэй һарануудта мал ажалай бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда зооветеринарна болон экономическа һуралсал эмхидхэгдэхэ байна.

Малшадта ажаһуудалай бүхы хэрэгтэй эрхэ байдалые бии болгохо, соёлой, медицинын болон худалдаа наймаанай талаар хангалга һайнаар эмхидхэгдэхэ болоно.

Малшадай дунда хубиин социалис уялганууд абтажа, социалис мүрысөөнэй гурим баталагдаа. Тэрээн соонь хүнүүдые моральна болон материальна талаар урмашуулха хэмжээнүүд хараалагдаа. Хаа хаанагүй ажалай үндэр бүтээсэ туйлаха, малшан болон мэргэжэлтэ бүхэнэй даалгагдаһан ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандаха эрхэ байдал бии болгохобди.

Малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын, 1986—1987 онуудай үбэлэй үедэ мал ажалай бүхы продукци үйлэдбэрилгэ болон худалдалгые дээшэлүүлхын, Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 70 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсоел гэжэ республикынгаа хүдөөгэй бүхы ажалшадые уряалнабди.

Эдэ уялганууд совхозой хүдэлмэришэд болон мэргэжэлтэдэй коллективүүдэй хамтын суглаан дээрэ ба[тал]агдан абтаа.

Коллективэй даалгабаряар уялгануудта гар табигшад:
Т. БАЗАРОВА, Е. БЕЛОМЕСТНЫХ — һаалишад, **Н. ФРОЛОВ** малшан **А. САХАРОВА** — фермые даагша, **Ж. ЦЫБИКЖАПОВ** — ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь, **Б. ДЫМБРЫЛОВ** — профкомой түрүүлэгшэ, **А. ГОМБОЕВ** — партбюрогой секретарь, **А. РАЗУВАЕВ** — совхозой директор.

СЭЛЭНГЫН РАЙОНОЙ КАРЛ МАРКСЫН НЭРЭМЖЭТЭ КОЛХОЗОЙ КОЛХОЗНИГУУД БОЛОН МЭРГЭЖЭЛТЭДЭЙ

СОЦИАЛИС УЯЛГАНУУД

Коммунис партиингаа XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, СССР-эй Профсоюзуудай XVIII съездые, Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 70 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахые бэлдэжэ, колхозой ажалшад өөһэдынгөө арга боломжо, нөөсэнүүдые тооложо үзөөд, 1986 — 1987 онуудай үбэлэй үедэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаха гэжэ шиидэбэ.

Сагай уларилай таарамжатай һайн байһаниие хэрэглэжэ, энэ жэлдэ колхозой ажалшад бүхыдэнь 5000 тонно үбһэ, 11000 тонно силос, 3273 тонно сенаж, 400 тонно витаминтай ногооной гурил бэлдэхэһэн байна.

Таряашад, механизаторнуудай энэ жэлдэ таряанай муу бэшэ ургаса ургуулжа, бүхыдэнь 81,6 мянган центнер таряа сохижо абаа. Түсэбэй ёһоор гектар бүриһөө 13,6 центнер ургаса абаха байһан һаа, 16 центнертэ хүргэжэ, гүрэндэ таряа худалдаха жэлэй гурбан түсэб дүүргэхэ, таряанай болон тэжээлэй ургамалнуудай хүсэд хүрэхэ үрэһэ хааха аргатай болоо. Үбэлжэлгын үедэ малай условно толгой бүхэндэ 12,8 центнер тэжээлэй единицэ гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 1,5 центнерээр ехэ тэжээл нөөсэлөөбди.

Ажахын малшад мүнөө үедэ арбан хоёрдохи табан жэлэй түсэбүүдые дүүргэхын тула эршэмтэйгээр хүдэлжэ байна. Сагаан эдеэ гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэбые СССР-эй Конституциин үдэр болотор дүүргэжэ, бүхыдэнь 11.500 центнер һү ху[д]алдаабди. Жэлэй дүүрэтэр үшөө 1520 центнер һүн худалдагдаха юм. Хамта 3700 центнер мяха худалдаха жэлэй түсэб баһал болзорһоо урид дүүргэгдэхэ.

Малаа байлгажа эдеэлүүлхэ үбэлжэлгын хаһада ороходоо, колхозой ажалшад дээшэлүүлэгдэһэн иимэ социалис уялгануудые абаа:

— һү, мяха, нооһо үйлэдбэрилхэ, гүрэндэ худалдаха жэлэй түсэбүүдые заатагүй дүүргэхэ;

— 1986—1987 онуудай үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 1300 килограммһаа бага бэшэ һү һааха, гүрэндэ худалдагдаһан бүхы һүнэй 95 процентһээ бага бэшые нэгэдэхи сортоор тушааха;

— үбэлэй һарануудта үхэрнүүдые һайнаар шахан таргалуулжа, түргэн түлжүүлжэ, хашараг, бурунуудай түс бүриин шэгнүүрые сүүдхэдэ 800 — 1000 граммһаа бага бэшээр нэмэхэ;

— ерэхэ жэлэй январиин 1-дэ 2600 үхэртэй, тэрэ тоодо 850 үнеэдтэй, 32 мянган хонидтой, тэрэ тоодо 16 мянган эхэ хонидтой, 340 адуу моридтой байха;

— малай тоо толгойе олошоруулха хүдэлмэриие һайжаруулжа, эхэ малай зуун толгой бүхэнһөө — 90 тугал, 90 хурьга, 100 унага абажа түлжүүлхэ;

— үхэр бүхэниие 360 килограмм, хонин бүхэниие 38 килограммһаа бага бэшэ шэгнүүртэйгээр гүрэндэ худалдаха;

— үбэлжэлгын үедэ бүхы адууһа малые тусхай рационоор үбһэ тэжээлээр таһалгаряагүй хангаха;

— зооветеринарна болон элдэб үбшэнһөө һэргылхэ хэмжээнүүдые саг соонь дүүрэнээр бэелүүлжэ байха;

— тусхай графигай ёһоор малшадые комплексноор хангаха.

СССР-эй Профсоюзуудай XVIII съездые, Агуу ехэ Октябриин социалис революциин 70 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө социалис мүрысөөндэ оролсожо, ниитын малай үбэлжэлгые амжалтатайгаар үнгэргэхын, 1986 — 1987 онуудай үбэлэй үедэ мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ, гүрэндэ худалдалгые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэел гэжэ республикын бүхы малшадые уряалнабди.

Коллективэй даалгабаряар социалис уялгануудта гар табигшад:
Н. НАЙДАНОВА, З. ЕВТЮГИНА — һаалишад, **В. БУЛГУТОВА** — тугалшан, **Н. ДАНЖЕЕВА** — фермые даагша, **В. ЧОЙСОРОНОВ** — ахалагша хонишон, **П. УРУШЕВ** — мал адуулагша, **В. ЧОЙДОНОВ** — механизатор, **Л. ИЗЫКЕНОВА** — ахамад зоотехник, **В. РАДНАЖАПОВ** — ахамад ветврач, **З. ЦЫРЕНОВ** — ВЛКСМ-эй комитедэй секретарь, **Д. ДАМБАЕВА** — профкомой түрүүлэгшэ, **В. ШАХАРТУЕВ** — парткомой секретарь, **Г. ПРОКОСОВ** — колхозой түрүүлэгшэ.

[...] Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

[«...] СОЁЛОЙ ГАБЬЯАТА ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭ» [...] ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

[...] талаар аша габьяатай байһанайнь, олон [...] ажаллаһанайнь түлөө уран зохёол[...] Цырен-Дулма Дондоковнада «РСФСР[...] хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ [...]

[Р]СФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **В. ОРЛОВ.**

[Р]СФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь **Х. НЕШКОВ.**

[...] оной сентябриин 12.

[...]НАЛ

[...]цын леспромхозой заһабарилга-барилгын участогай экономист **Черепанова** Любовь Васильевнада хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо.

* * *

Залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө, түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум тусхайта пенсионер **Курочкин** Евгений Григорьевичые **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

* * *

Олон жэлдэ аша үрэтэйгөөр ажаллаһанайнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа гүйсэһэнтэйнь дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Улаан-Үдын авиационно заводой продукциин шанарай талаар ахамад хинагша **Тетерин** Ефим Васильевичые **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаба.

* * *

Республикын нүүрһэнэй промышленностиие хүгжөөлгэдэ аша габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум «Востсибгипрошахт» институдай проектнүүдэй ахамад инженер **Григорьев** Георгий Прохоровичто **«Буряадай АССР-эй габьяата инженер»** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоо.

КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ, профсоюзуудай соведтэ болон ВЛКСМ-эй обкомдо

МАЛ АЖАЛАЙ ПРОДУКТНУУДЫЕ ЕХЭЭР ҮЙЛЭДБЭРИЛХЭ БОЛОН ГҮРЭНДЭ ХУДАЛДАХА ТАЛААР РАЙОНУУДАЙ ДУНДА ДЭЛГЭРҺЭН СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ 1986 ОНОЙ ГУРБАДАХИ КВАРТАЛАЙ ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

Мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ болон гүрэндэ худалдалгые дээшэлүүлхын түлөө республикын районуудай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй 1986 оной гурбадахи кварталай дүнгүүдые хаража үзөөд, КПСС-эй обкомой бюро, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет, профсоюзуудай совет болон ВЛКСМ-эй обком иигэжэ тогтоогоо:

Ивалгын райондо нэгэдэхи һуури олгожо, КПСС-эй обкомой, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, профсоюзуудай соведэй болон ВЛКСМ-эй обкомой дамжуулгын Улаан туг, 1200 түхэригэй мүнгэн шан барюулха. Эндэхи ажахынууд гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө 117, һү — 115, нооһо — 106 болон үндэгэ худалдаха түсэбөө 101 процент дүүргэжэ, үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, мяха үйлэдбэрилгые — 22, һү — 19, нооһо — 3, үндэгэ — 6 процентээр дээшэлүүлээ. Эбэртэ бодо малайнгаа тоо толгойе — 3, адуу моридоо 10 процентээр олошоруулаа.

Кабанскын райондо хоёрдохи һуури олгогдожо, 800 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдаха болоо. Район гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө — 102, һү — 104, үндэгэ — 132 процент дүүргэжэ, 1985 оной энэ үеынхитэй сасуулхада, мяха үйлэдбэрилгые — 10, һү — 13, үндэгэ — 45 процентээр дээшэлүүлээд, эбэртэ бодо малайнгаа тоо толгойе — 3, адуу моридойнгоо тоое 5 процентээр олон болгоһон байна.

Баргажанай райондо гурбадахи һуури олгогдожо, 500 түхэригэй мүнгэн шан барюулагдаха. Район гүрэндэ мяха худалдаха түсэбөө — 109, һү — 128 процент дүүргэжэ, үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, мяха үйлэдбэрилгые — 42, һү — 30 процент дээшэлүүлээ, эбэртэ бодо малайнгаа тоое — 7, хонидоо — 5, адуу моридоо — 4 процентээр олошоруулаа.

Яруунын, Хэжэнгын, Мухар-Шэбэрэй, Хойто-Байгалай болон Түнхэнэй районууд һайнаар хүдэлөө гэжэ тэмдэглэгдэбэ.

АРАДАЙ ХИНАГШАДАЙ ҺУРАЛСАЛ

Арадай хиналтын городской, районно болон үйлэдбэриин комитедүүдэй түрүүлэгшэнэрэй болон инспекторнүүдэй һуралсал боложо дүүрэбэ.

Курсануудта һуралсагшад марксистско-ленинскэ теориин, арадай ажахын һалбаринуудта шэнэдхэн хубилгалгын ба хуодадхалгын үедэ арадай хиналтын органуудай хүдэлмэриие нэрижуулан һайжаруулха тухай асуудалнуудаар лекцинүүдые шагнаа. Арадай хинагшадай урда КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков, республикын арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ **И. М. Пытин**, профсоюзуудай областной соведэй түрүүлэгшэ Н. А. Розанов, РСФСР-эй арадай хиналтын комитедэй эмхидхэлэй таһагай секторые даагша А. В. Белюстов, республикын Прокуратурын Дотоодын хэрэгүүдэй, Юстициин министерствэнүүдэй, Агропромышленна комплексын, партийна болон совет хүдэлмэрилэгшэд, эрдэмтэд лекцинүүдые уншаһан байна.

Семинарай хэшээлнүүд дээрэ арадай хиналтын Улаан-Үдын городской комитедэй түрүүлэгшэ С. М. Серебряков, Гусиноозерско городской комитедэй түрүүлэгшэ В. П. Шишмарев, Мухар-Шэбэрэй районой арадай хиналтын комитедэй инспектор Н. Л. Соколов, Железнодорожно районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ В. И. Толоманенко болон бусад һонирхолтой мэдээсэлнүүдые хээ.

Арадай хиналтын комитедүүд болон бүлэгүүд партиин XXVII съездын, КПСС-эй ЦК-гэй апрелиин (1985 он) Пленумэй шиидхэбэринүүдые, СССР-эй болон РСФСР-эй арадай хиналтын комитедүүдэй заабаринуудые хүтэлбэри болгон, эрдэм-техникын дэбжэлтын, гүрэнэй, түсэблэлгын ба ажалай журам бэхижүүлгын, социалис зөөри хамгаалгын, ажал хэнгүй олзо олохо ябадалай хойноһоо хиналтаяа шангадхажа байна гэжэ тэмдэглэгдээ. Арадай хинагшад байгша ондо 900 гаран шалгалта үнгэргөө. Тэдэнэй 800 гараниинь комитедүүдэй заседанинууд дээрэ хаража үзэгдөө.

Арадай хинагшад һуража байха үедөө Железнодорожно районой арадай хиналтын комитедэй, Улаан-Үдын нарин сэмбын, гэр барилгын комбинадуудай арадай хиналтын гол бүлэгүүдэй хүдэлмэритэй танилсаа.

Хинагшадай һуралсалай дүнгүүдые КПСС-эй обкомой эмхидхэлэй-партийна хүдэлмэриин таһагые даагша Н. И. Крючков, республикын арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ И. М. Пытин согсолһон байна.

А. МУРАШЕВ,
манай штатнабэшэ корр.

ХҮНҮҮДЭЙ ЭЛҮҮР ЭНХЭ БАЙЛГАДА АНХАРХА

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ээлжээтэ заседани октябриин 29-дэ боложо, архидалгые усадхаха тухай хуулиие бэелүүлхэ талаар Белгородско областиин Шебекинскэ районой арадай депутадуудай Соведүүдэй ба бусад гүрэнэй зургаануудай хүдэлмэри тухай асуудалые зүбшэн хэлсэбэ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум тогтоол баталан абахадаа, ушаржа байһан дутуу дундануудые усадхахыень, архидалгада эсэргүү хуулиие бэелүүлхэ нэмэлтэ хэмжээнүүдые абахыень Шебекинскэ районой арадай депутадуудай Соведүүдые, тэдэнэй гүйсэдхэхэ комитедүүдые уялгалаа.

Байгаалиие хамгаалха тухай хуулиие бэелүүлхэ талаар Рязанска областиин совет болон ажахын зургаануудай хүдэлмэри тухай асуудалые хаража үзэлгын дүнгүүд тухай РСФСР-эй Верховно Соведэй Байгаалиие хамгаалха ба байгаалиин нөөсэ баялигуудые гамтайгаар хэрэглэхэ комиссиин, Хуулинуудые һанамжалан дурадхадаг комиссиин мэдээсэлые Президиум шагнаба.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум тогтоол баталан абаа. Оршон тойронхи байгаалиие сахин хамгаалгые хинаха хэрэгые шангадхаха хэмжээнүүдые абахыень, байгаалиие хамгаалха тухай хуулиие сахихын түлөө ажахын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдтэ табигдадаг эрилтэ дээшэлүүлхыень Рязанска областиин арадай депутадуудай Соведүүдые энэ тогтоол уялгалба.

Республикын гүрэнэй ажабайдалай бусад зарим асуудалнууд Президиумэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байха юм.

(ТАСС).

ТЕАТР: ШЭНЭДХЭН ХУБИЛГАЛГЫН ЗАМААР

Россин Федерациин олон үндэһэ яһатанһаа бүридэдэг сценическэ искусствын уран бэлигтэн — ВТО-гой XV съездын делегадууд театрай ажал ябуулгын асуудалнуудые партийна залан сэхээр, эрилтэ ехэтэйгээр зүбшэн хэлсэнэ. Съезд октябриин 29-дэ Москвада, РСФСР-эй Соведүүдэй байшан соо хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһэн байгаа.

КПСС-эй XXVII съездын һүүлээр совет обществын ажабайдалай бүхы һалбаринуудта боложо байгаа шэнэдхэн хубилгалга бэелүүлһэн хүдэлмэриингөө дүнгүүдые согсолхоһоо гадна, ерээдүйн зорилгонуудта, гол шухала асуудалнуудта дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэхые баадхана гэжэ тэмдэглэгдээ. Оронойнмнай ажалшадай ажабайдалда боложо байһан хубилалтануудые али бүхы талаһаань үргэнөөр харуулхые парти соёлой ажал ябуулагшадые уряална. Эдэ бүгэдэ театральна хэрэгые шэнэ шатада гаргаха ёһотой. Энээнтэй дашарамдуулан, уран бэлигтэнэй хубиин үүргэ, тэдэнэй үзэл сурталай-сэдьхэл бодолой шэнжэ шанарнуудта, мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлгэдэ, зохёохы халааниие хүмүүжүүлгэдэ үгэ хэлэгшэд онсо анхаралаа хандуулба.

Мэргэжэлэй асуудалнуудые делегадууд зүбшэн хэлсэхэдээ, театрай ажал ябуулгые үндэһөөрнь хубилгаха хэрэгтэ ехэ анхаралаа хандуулһан байха юм. Репертуарай политикын асуудалнуудые харюусалгатайгаар шиидхэлгэдэ, театрай ажал хэрэг болон харагшадай хоорондохи холбоондо шэнэ ёһоор хандаха шухала гэжэ тэмдэглэгдээ. Шэнэ жэлһээ зарим театрнууд энэ талаар үргэн ехэ хэмжээнэй туршалга хэхые хараална.

Театр болон харагшадай хоорондохи харилсаанда, городуудай түбһөө холо оршодог, мүн бага театрнуудай труппануудта ушаржа байдаг бэрхэшээл түбэгүүдые зайсуулан саралгада горитой анхарал хандуулагдаба. Хүнүүдые һайхан сэдьхэлтэйгээр, гоё һайханиие ойлгодогоор хүмүүжүүлгэдэ театр ехэ үүргэ дүүргэдэг байна.

Театрай ажал хэрэгүүдые шэнэдхэн хубилгалга мүнөө үеын шүүмжэлэлтэй сэхэ холбоотой гэжэ олонхи үгэ хэлэгшэд тэмдэгдээ. Тиихэдэ театрай ажабайдалда болоһон шэнэ үзэгдэлнүүдтэ, үйлэ хэрэгүүдтэ дары түргөөр харюусаха, залуу бэлигтэниие саг соонь элирүүлжэ, тэдэниие дэмжэхэ, зохёохы туйлалтанууд болон дутуу дунданууд[ые]ень нүхэрэй ёһоор үнэн сэхэ руунь сэгнэхэ, шэнэ бэдэрэлтэнүүдые хэхын тула харгы замуудыень заажа үгэхэ ёһотой.

Съезд Бүхэроссиин театральна бүлгэмые РСФСР-эй Театральна ажал ябуулагшадай холбоон болгожо, шэнэдхэн хубилгабал таарамжатай гэжэ тоолоһон байна.

(ТАСС).

Ленинскэ болон СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгодог комитедүүдһээ

1987 ондо СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олголгодо зохёол бүтээлнүүдые абалга 1986 оной декабриин 1-дэ дүүрэхэ юм гэжэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи эрдэм, техникын талаар Ленинскэ болон СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгодог комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи литература, искусство ба архитектурын талаар Ленинскэ болон СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгодог комитет мэдээсэнэ.

ПЛЕНУМ БОЛОБО

Республикымнай Журналистнуудай холбооной правлениин ээлжээтэ пленум боложо, журналистнуудай эхин эмхинүүдтэ тоосоото һунгалтын суглаануудай үнгэржэ байһан тухай, Буряадай АССР-эй Журналистнуудай холбооной XI съездэдэ бэлэдхэл тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энэ асуудалаар правлениин түрүүлэгшэ И. В. Казанцев элидхэл хэбэ.

Партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдые, түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаринуудые бэелүүлгэдэ, малай үбэлжэлгые эмхитэйгээр үнгэргэлгэдэ хэблэлэй, телевидениин болон радиогой зохёохы хүдэлмэрилэгшэдэй оруулха хубита тухай, ажал хүдэлмэреэ хубилган шэнэдхэхэ тухай пленум дээрэ үргэнөөр хэлсэгдээ.

«Үндэр бүтээсэтэ ажалай, элүүр энхэ байдалай түлөө» гэһэн Бүхэсоюзна шалгалтада хабаадаха талаар хэмжээнүүд пленум дээрэ хараалагдаа. Хүдөө ажахыда ажахын тоосооной онол аргануудые нэбтэрүүлгые эрхим һайнаар харуулхын түлөө республиканска болон районно газетэнүүдэй, телевидени болон радиогой журналистнуудай дунда конкурс үнгэргэхэ гэһэн шиидхэбэри пленум дээрэ баталагдаба. Олониитэдэ мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдтэ олон удаан жэлдэ үндэр аша үрэтэйгөөр хүдэлжэ, мүнөө амаралтада гараһан ветеран — журналистнуудай ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадаха хүсэл эрмэлзэлые хараада абажа, Журналистнуудай холбооной правлениин дэргэдэ ветерануудай бүлэг бүридхэхэ гэжэ пленум шиидхэбэ.

Пленум журналистнуудай ажал хүдэлмэриин бусадшье асуудалнуудые зүбшэбэ.

ЖЭЛЭЙНГЭЭ ТҮСЭБҮҮДЫЕ АМЖАЛТАТАЙГААР ДҮҮРГЭХ...

БУРЯАДАЙ АССР-эй ЭКОНОМИЧЕСКА БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН ГҮРЭНЭЙ 1986 ОНОЙ ЮҺЭН ҺАРЫН ТҮСЭБ ДҮҮРГЭЛГЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

Буряадай АССР-эй ажалшад партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, экономико хүгжөөлгын талаар гүрэнэй түсэб дүүргэлтэдэ ба хүн зоной ежабайдалай хэм хэмжээе дээшэлүүлгэдэ тодорхой амжалтануудые түйлаһан байна.

ЭРДЭМ-ТЕХНИКЫН ДЭБЖЭЛТЭ

Табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан шэнэ түхэлэй продукци, түрүү технологи ашаглалгада зорюулагдаһан эрдэм-техническэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгэ республика доторнай эхилэнхэй.

Хүдэлгэгдэжэ байгаа предприятинуудые һэльбэн шэнэдхэлгэдэ, оньһон техникээр зэбсэгжүүлгэдэ гүрэнэй капитальна һомололгонуудай 15 процентнь хэрэглэгдээ. Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, 33 процентээр ехэ капитальна һомололгонууд эдэ зорилгонуудта хэрэглэгдэһэн байна.

Промышленностьда 16 робот нэбтэрүүлэгдээ, оньһожоруулагдамал поточно болон автомат 13 лини тодхогдоо. 13 цех болон участок комплексно оньһожоруулгада, автоматизацида оруулагданхай. Комплексно-оньһожоруулагдамал болон автомат оньһон түхеэрэлгэнүүд, тэрэ тоодо программна хүтэлбэритэй түмэр отолдог 18 станок тодхогдоо. Технологическа түрүү 90 шэнэ процесс нэбтэрүүлэгдээ. Продукциин 267 шэнэ зүйл үйлэдбэрилэгдэн гаргагдана.

Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат, «Теплоприбор» завод, Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһанай фабрика, Түлишын промышленностиин министерствын предприятинууд эдэ хэмжээ ябуулгануудаа урагшатай бэелүүлээ.

Гэхэтэй хамта эрдэм ба техникэ хүгжөөлгын түсэб дүүргэгдээгүй. «Бурятферммаш» нэгэдэл, «Электромашина» завод, Агропромой, хилээмэнэй продуктнуудай управлениин предприятинууд илангаяа ехэ гээгдэлдэ ороо.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Промышленна продукциин ниитэ хэмжээн түсэбэй ёһоор 6,3 процент ургаха һаа, нёдондоной энэ үеынхитэй жэшээлхэдэ, 6,7 процентээр дээшэлһэн байна.

Прибор бүтээлгэ, ой модоной, хүнгэн промышленность эршэтэйгээр хүгжөө. Машина бүтээлгэдэ, металл болбосоруулгада, барилгын материалнуудай, эдеэ хоолой промышленностьдо үйлэдбэриин хэмжээн дээшэлнэ.

1986 оной 9 һарын туршада продукци худалдалгын түсэб 100,9 процент бэелүүлэгдээ. Гол шухаг продукциин, хэрэгсэлнүүдэй зүйлнүүдые түсэбэй ёһоор үйлэдбэрилэгдөө.

Улаан-Үдэ хотын, Бэшүүрэй, Зэдын, Яруунын, Загарайн, Захааминай, Хэжэнгын, Кабанскын, Хурамхаанай, Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин, Хойто-Байгалай, Түнхэнэй, Хориин, Тэрбагатайн районуудай промышленность түсэбөө дүүргээ.

Ажалай бүтээсэ нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо 5,7 процентээр дээшэлээ. Энээнэй ашаар үйлэдбэриин ургалтын 85 процент түйлагдаа.

Зарим министерство, управлени, нэгэдэл, предприятинуудай үйлэдбэриин ажал ябуулга удаадахи тоонуудаар баримталагданхай:

	Продукци худалдалгын түсэбые дүүргэлгэ процент	1985 оной январь-сентябрь һарынхида орходоо процентээр: Үйлэдбэриин хэмжээгээр	Ажалай бүтээсын талаар
Союзна мэдэлэй промышленна предприятинууд			
«Бурятэнергын» РЭУ	101	99,0	96
Зэдын вольфрам-молибденэй комбинат	100,2	114	111
Локомотив-вагон заһабарилгын завод	103	104	105
«Электромашина» завод	93	97	97
«Теплоприбор» завод	100,6	107	102
«Бурятфермгаш» нэгэдэл	97	99,3	96
Селенгинскын целлюлозо-картоной комбинат	102	108	108
«Забайкаллес» нэгэдэл	103	115	110
Тимлюйн цементын завод	101	101	101
Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй завод	99,2	102	105
«Буржелезобетон» нэгэдэл	86	113	108
Хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдэй завод	100,9	116	116
Республикын мэдэлэй промышленна предприятинууд			
Нарин сэмбын комбинат	101	109	110
Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһанай фабрика	100,0	99,7	102
Шэлэй завод	106	78	113
Загаһанай промышленностиин Байгалай нэгэдэл	100,4	105	105
Хилээмэнэй продуктнуудай управлени	108	92	95
Хэблэлэй, полиграфиин ба номой худалдаа наймаанай хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй комитет	101	103	102
Ойн ажахын министерство	103	105	104
Буряадай АССР-эй Агропромышленна комитет	97	94	96
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленность			
Нютагай промышленностиин министерство	99,0	102	103
Түлишын промышленностиин министерство	102	102	102
Хилээмэ баридаг ба макароной промышленностиин управлени	102	105	104
«Бурятстройматериалы» нэгэдэл	99,0	104	106

Продукциин шухала зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ

	1986 оной январь сентябрьда үйлэдбэрилэгдөө	1985 оной январь-сентябрь 1985 оной январь—сентябрь һарынхида орходоо процентээр
Электрын элшэ хүсэн, миллиард киловатт-часаар	3,5	97
Шулуу нүүрһэн, миллион тонноор	2,5	100,9
Переменнэ тогой электродвигательнүүд, мянган хэһэгээр	8,5	100,7
Приборнууд, автомат зүйлнүүд болон тэдэнэй запас частьнууд, миллион түхэригөөр	11,4	108
Мал ажалай ба тэжээл үйлэдбэрилгын машинанууд, миллион түхэригөөр	22,5	99,0
Барилгын булад хэрэгсэлнүүд, мянган тонноор	22,2	117
Гагнагдамал түмэр хэрэгсэлнүүд, мянган тонноор	20,1	115
Модо зөөлгэ (колхозуудай модо бэлэдхэлгүйгөөр), миллион кубическа метрээр	3,7	113
Хюрөөдэмэл материалнууд, миллион кубическа метрээр	0,8	107
Зомгоолоор хэгдэдэг хабтагайнууд, мянган условно кубическа метрээр	50,4	125
Целлюлозо, мянган тонноор	108,9	114
Картон, мянган тонноор	92,3	112
Цемент, мянган тонноор	491	101
Барилгын хирпиисэ, условно хирпиисын миллион хэһэг	84	103
Хабсаргагдамал түмэр-бетон хэрэгсэлнүүд ба зүйлнүүд	170	112
Асбоцементнэ хабтагайнууд (шифер), миллион условно хабтагайгаар	205	101
Сонхын шэл, миллион дүрбэлжэн метрээр	10,8	112
Ноохон бүдүүд, миллион дүрбэлжэн метрээр	1,5	104
Угаагдаһан ноохон, мянган тонноор	15,7	106
Дотор трикотаж, хубсаһан, миллион хэһэгээр	1,5	93
Гадар трикотаж хубсаһан, миллион хэһэгээр	3,8	105
Оёмол зүйлнүүд, миллион түхэригөөр	6,1	99,2
Арһан гутал, мянган паар	67	103
Соёлой-ажаһуудалай ба ажахын хэрэглэмжэнүүдэй эд бараан, миллион түхэригөөр	61,5	100,3
Угаалгын машинанууд, мянган хэһэгээр	150,6	90
Мебель, миллион түхэригөөр	12,3	99,0

Булад, барилгын булад хэрэгсэлнүүдые, гагнагдамал түмэр хэрэгсэлнүүдые, зомгоолоор хэгдэдэг хабтагайнуудые, клинкер, цемент, хабсаргагдамал түмэр-бетон хэрэгсэлнүүдые ба детальнуудые, шифер, сонхын шэл үйлэдбэрилгэ болон модо зөөлгын түсэб дүүргэгдээ.

Арадай үргэн хэрэглэлэй эд бараа үйлэдбэрилгын хэмжээн түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээндэ хүргэгдөө гэбэл: ноохон бүдүүд, гадар трикотаж, арһан ба дарагдаһан һэеы гутал, эдеэ хоолой загаһанай продукци, малай тоһон, һүөр буйлуулан хэгдэһэн продукци, хилээмэ ба хилээмэ-бүүлхын зүйлнүүд.

Гэхэтэй хамта промышленностиин хүдэлмэридэ дутуу дунданууд бии байгаа. 52 предприяти продукци эльгээхэ түсэбөө дүүргээгүй. Тэрэ тоодо «Электромашина», «Теплоприбор», Тимлюйн асбоцементнэ зүйлнүүдэй заводууд, «Гусиноозерская» шахта, Холбоолжоной шулуу нүүрһэнэй уурхай, «Бурятфермаш», «Забайкаллес», «Бурятстройматериалы» нэгэдэлнүүд, Селенгинскын целлюлозо-картоной комбинат, Улаан-Үдын гадар трикотаж хубсаһанай фабрика, хилээмэнэй продуктнуудай управлени, Ойн ажахын министерство, Буряадай АССР-эй агропромышленна комитет болон бусад оролсоно. Эдэнэр хэлсээнүүдэй ба нарядуудай номенклатурын ёһоор 64,8 миллион түхэригэй продукци үгөөгүй юм. Эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилгын түсэб дүүргэгдээгүй. Мал ажалай ба тэжээл үйлэдбэрилгын, арадай үргэн хэрэглэлэй зарим эд бараа, жэшээлхэдэ, дотор трикотаж хубсаһан оёдолой промышленностиин продукци, болон колбасна зүйлнүүдые, мебель бүтээлгын, электровозуудые, пассажирска вагонуудые, тракторнуудые, тракторай ба комбайнай двигательнүүдые, таряа хуряалгын комбайнуудые заһабарилгын хэмжээн доошолоо.

Арадай үргэн хэрэглэлэй зарим эд бараан муу шанартайгаар гаргагдаа.

Зарим промышленна предприятинууд нэгэ жэгдэ бэшээр хүдэлөө.

«Гусиноозерская» шахта, «Ирокинда» шахта, «Бурятфермгаш» нэгэдэл, «Электромашина» завод, Буряадай АССР-эй Госагропромой зарим нэгэдэлнүүд, Нютагай промышленностиин министерство ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэбүүдээ дүүргээгүй.

Товарна продукциин өөрынь үнэ сэн доошолуулаагүй ба олзо оршын түсэбүүдээ дүүргээгүй предприятинуудай тоо үшөө олон. Зарим предприятинуудта һарын дунда зэргын салин хүлһэнэй ургалта ажалай бүтээсын ургалтаһаа дээгүүр байгаа.

АГРОПРОМЫШЛЕННА КОМПЛЕКС

Республика доторнай хуряалгын хүдэлмэри байгша оной октябриин 20-до сүм дүүргэгдээ. Хуряагдахаар хараалагдаһан поли дээрэхи ороохото болон ороохото-буурсагта ургамалнууд бүхыдөө сабшагдажа сохигдоһон, мүн хартаабха малтагдажа суглуулагдаһан байна.

2132 гектарай овощ хуряагдаа гэхэ гү, али суглуулагдахаар хараалагдаһан тарилгын 96 процентнь абтаа.

Малай тэжээл нёдондоной хиһоо ехээр бэлэдхэгдээ. Байгша оной октябриин 20-ной байдалаар тэжээлэй единицын хэмжээндэ оруулбал, 517,5 мянган тонно гэхэ гү, али үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхиһөө 12,2 мянган тонноор (4 процентээр) ехэ тэжээл бэлэдхэгдэжэ абтаа. Хэрбээ нёдондо эбэртэ бодо малай условно толгой бүхэндэ 9,6 центнер тэжээлэй ноосэлэгдэһэн һаа, мүнөө 10,8 центнер тэжээлэй единицын хэмжээнэй үбһэ тэжээл абтаа.

Республикын 11 район тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө дүүргээгүй. Илангаяа Прибайкалиин (82 процент), Загарайн (83 процент), Хурамхаанай (84 процент) районуудай ажахынууд гээгдэлдэ ороһон байна.

1987 ондо баян ургаса абахаар хүдэлмэри ябуулагдана. 1448 гектарта намарай ороохото ургамалнууд таригдажа, түсэбэй дүүргэлтэ 132 процентдэ хүргэгдөө. Бүхыдөө 156,4 мянган гектарта, намарай паар хахалагдажа, нёдондоной хиһөө 45,8 мянган гектараар ехэ газар элдүүрилэгдээ.

Совхозуудта, колхозуудта, ажахынууд хоорондын хүдөө ажахын предприятинуудта, ОПХ-нуудта мал ажалай гол продуктнуудые үйлэдбэрилгэ иимэ байба:

	Юһэн һарада: 1985 он	1986 он	Үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулхада (процентээр)
Мяхан (үүсэлэгдэһэн шэгнүүрээр) — мянган тонноор	23,7	26,5	112
Һүн — мянган тонноор	124,8	144,3	116
Үндэгэн — миллион монсогороор	132,0	144,6	110
Ноохон — тонноор	4378	4356	99,5

Нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулбал, байгша оной юһэн һарын туршада республикымнай ажахынууд мал ажалай бүхы зүйлэй продуктнуудые үйлэдбэрилгээ (ноохо үйлэдбэрилгэһөө бэшыень) дээшэлүүлээ.

Мяха үйлэдбэрилгэ үүсэлэгдэһэн шэгнүүрээрнь хэмжэхэдэ, 2,8 мянган тонноор гү, али 12 процентээр, һү үйлэдбэрилгэ — 19,5 мянган тонноор гэхэ гү, али 16 процентээр, үндэгэн — 12,6 миллион монсогороор гэхэ гү, али 10 процентээр нэмээгдээ.

Һү, үндэгэ үйлэдбэрилгээ республикын бүхы районууд дээшэлүүлээ. Тиихэдэ мяха бэлэдхэлгээ Мухар-Шэбэрэй районһоо бэшэнь бултa нэмээгээ.

Һү үйлэдбэрилгэ гол түлэб үнеэдэй һү шэмые дээшэлүүлһэнэй ашаар ехэ болоо.

Республикымнай ажахынуудта байгша оной 9 һарын туршада үнеэдэй һү һаали дунда зэргээр 17,5 процент дээшэлжэ, 1600 килограммда хүргэгдөө. Хэрбээ нёдондо энэ хугасаа соо тахяа бүхэнһөө 159 үндэгэн абтаһан һаа, мүнөө 170 үндэгэн суглуулагдаа.

Колхозуудта, совхозуудта, ОПХ болон ажахынууд хоорондын предприятинуудта малай, шубуунай тоо толгой иимэ байгаа гэбэл:

	Октябриин 1-нэй байдалаар (мянган толгойгоор): 1985 он	1986 он
Үхэр мал	364,7	377,9
тэрэ тоодо үнеэд	112,5	112,1
Гахайнууд	133,1	124,2
Хонид	1576,8	1595,4
Адуу морид	63,5	64,6
Шубуун	3061,2	3036,9

Үхэр малай тоо толгойе олошоруулха түсэб 105 процент, гахай — 97, хонин — 105, адуу морид — 106 процент дүүргэгдээ.

Зуун эхэ мал бүриһөө түл абалга дээшэлжэ, иимэ болоо гэбэл: тугал — 71 нёдондо 63 байгаа), поршоонхо — 1376 (нёдондо 1213 байһан), хурьган — 73 (нёдондо 65 байгаа), унаган — 60 (үнгэрһэн жэлдэ 57 байһан).

Гүрэндэ газар таряалангай продуктнуудые худалдалга үргэлжэлһөөр. Байгша оной октябриин 20-ной байдалаар 44,0 мянган тонно хартаабха худалдагдажа, түсэб 85 процентдэ хүргэгдөө. Тиихэдэ 16,5 мянган тонно овощ бэлэдхэгдэжэ, даабари 55 процент дүүргэгдээ юм.

Хартаабха худалдаха жэлэйнгээ түсэбые арбан районой ажахынууд, овощ-дүрбэн районой колхоз, совхозууд урагшатайгаар дүүргэһэн байна.

Мал ажалай продуктнуудые гүрэндэ худалдаха талаар бүхы категориин ажахынуудай дүнгүүд иимэ байна.

	Юһэн һарада: 1985 он	1986 он	Үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулхада (процентээр)
Мал, шубуун амидын шэгнүүрээр — мянган тонноор	40,0	45,6	114
Һүн — мянган тонноор	106,4	123,1	116
Үндэгэн — миллион монсогороор	116,6	132,5	114
Ноохон — тонноор (сэбэр утаһанай хэмжээгээр)	2234	2302	103

Республикымнай ажахынууд, мал, шубуу худалдаха юһэн һарынгаа түсэбые 1,6 мянган тонноор гэхэ гү, али 4 процентээр үлүүлэн дүүргээ, һү — 12,1 мянган тонноор гү, али 11 процентээр, үндэгэ — 6,5 миллион монсогороор гэхэ гү, али 5 процентээр үлүүлэн бэелүүлээ.

Энэ хугасаа соо Мухар-Шэбэрэй, Прибайкалиин районуудһаа бэшэ бусад районууд гүрэндэ мал, шубуу, һү, үндэгэ бэлэдхэхэ юһэн һарынгаа түсэбые сүм дүүргэһэн байна.

Колхоз, совхозуудай, гүрэнэй бусад ажахынуудай тушааһан үхэр малай туд бүриин шэгнүүр дунда зэргээр 336 килограмм байгаа (нёдондо 299 килограмм бэлэй), хонин — 36 килограмм (үнгэрһэн жэлдэ 35 килограмм байгаа), гахай — 94 килограмм байба.

Буряадай АССР-эй Агропромышленна комитедэй захиргаануудай нэгэдэлнүүдэй, предприятинуудай үйлэдбэриин ажалябуулгын дүнгүүд иимэ байна гэбэл:

	Продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	1986 оной январь-сентябрь һарануудые нёдондонойхитой сасуулхада: Үйлэдбэриин хэмжээгээр	Ажалай бүтээсын талаар
Буряадай АССР-эй Гүрэнэй Агропромышленна комитет	97	94	96
тэрэ тоодо			
«Бурятмясоагропром» нэгэдэл	95	108	109
«Бурятмолагропром» нэгэдэл	109	117	112
«Бурятскпищагропром» нэгэдэл	96	72	78
РАПО-гой заһабарилгын-техническэ предприятинууд	99,6	100,3	108
Ажахынууд хоорондын заһабарилгын «Бурятскагропромремонт» нэгэдэлэй предприятинууд	94	96	95
«Бурятскагропромстройматериалы» трест	105	116	114
Кондитерска промышленностиин нэгэдэл	94	109	109

Агропромышленна комплексын эдеэ хоолой һалбаринуудай хүдэлмэрилэгшэд эдеэ хоолой продукци гаргаха талаар түсэбөөр хараалагдаһан хэмжээе гол түлэб хангаа.

	Январь—сентябрь һаранuудта үйлэдбэрилэгдөө	1986 оной январь-сентябрь һаранuудай дүнгүүдые нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада (процентээр)
Мяхан (промышленна үйлэдбэри) — мянган тонноор	22,2	108
Колбасагай зүйлнүүд — мянган тонноор	7,3	95
Эдеэ хоолой загаһанай продукци, консервэнүүдые оруулалсан — мянган тонноор	5,3	110
Малай тоһон — мянган тонноор	2,6	120
Сагаан эдеэе һүнэй хэмжээндэ оруулхада — мянган тонноор	70,5	110
Консервэ — миллион условно баанха	36,1	110
Гурил — мянган тонноор	72,1	94
Хилээмэн, хилээмэнэй зүйлнүүд — мянган тонноор	51,8	102
Кондитерска зүйлнүүд — мянган тонноор	16	101
Макароной зүйлнүүд — мянган тонноор	4,9	108
Һэрюун ундан — мянган декалитрээр	964	134
Холимог тэжээл — мянган тонноор	183	94
Аршаанта уһан — хахад литрэй миллион шэлээр	3,1	150

Агропромышленна комплексын материально-техническэ үндэһэ һуури улам бэхижэнэ.

Республикын хүдөө ажахыда юһэн һарын туршада 1034 трактор, ашаанай 1092 автомобиль, ороохо таряанай 530, хартаабха малтаха 60, силосэй-тэжээлэй ургамалнуудые хуряаха 156 комбайн, уһа сасаха 180 машина, түхеэрэлгэнүүд, газарай хүрьһэндэ хатуу, мүн шэнгэн органическа үтэгжүүлгэнүүдые оруулха 35 машина үгтөө.

Хүдөө ажахыда хэрэглэгдэхээр абтаһан минеральна үтэгжүүлгэ (шэнгэсэтэй бодосуудыень 100 процентын хэмжээндэ оруулхада) 31,2 мянган тоннодо, тэжээлэй химическэ нэмэлтэнүүд — 24,5 мянган тоннодо хүргэгдөө.

Агропромышленна комплексын һалбаринуудые хүгжөөхэ талаар юһэн һарын туршада оруулһан гүрэнэй капитальна һомололго болон колхозуудай мүнгэ зөөри 145,5 миллион түхэриг болоһон байна.

Совхозуудта болон колхозуудта энэ үедэ бүхыдөө 2,2 мянган, 930 гахайн, 11,6 мянган хонидой багтаамжатай байранууд, шэлэгдэһэн 2 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай теплицэ, хоногой туршада 63 тонно шанаржуулагдаһан тэжээл буйлуулха цехүүд, заһабарилга хэхэ мастерской ашаглалгада тушаагдажа, ажахы доторой 21 километр утатай харгынууд һэльбэн шэнэлэгдэжэ, заһабарилагдан хушагдаһан байна.

Мелиоративна барилгын капитальна һомололго 27 миллион түхэриг болоо.

Үнгэрһэн хугасаа соо 2,7 мянган гектарай уһалагдадаг, 1,8 мянган гектарай хатаагдаһан газар ашаглалгада тушаагдажа, 16,0 мянган гектар бэлшээри уһалагдадаг болгогдожо, 21,8 мянган гектарта газарай үрэжэл һайжаруулха хүдэлмэри хэгдэбэ.

ТРАНСПОРТ БА ХЭЛХЕЭ ХОЛБООН

Зарим түхэлэй транспортнуудаар ашаануудые зөөлгэ, ашаа болон пассажирнуудые зөөлгын эрьесэ тухай иимэ баримтанууд:

	1986 оной 9 һарын туршада дүүргэгдээ	Түсэбэй дүүргэлтын процент	1986 оной 9 һара, 1985 оной 9 һарынхида орходоо процентээр
Ашаа зөөлгэ — миллион тонноор			
Түмэр замай транспорт (эльгээлгэ)	x	102	105
Автомобильна транспорт	101	109	117
Уһан замай транспорт	1,96	106	105
Ашаанай эрьесэ—миллион тонно-километрээр			
Түмэр замай транспорт	x	103	104
Автомобильна транспорт	240	96	101
Пассажирнуудай эрьесэ-миллион пассажиро-километрээр			
Түмэр замай транспорт	x	106	106
Автомобильна транспорт	749	107	114

Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделени ашаа зөөлгын 1986 оной 9 һарын түсэбые 102 процент дүүргэһэн байха юм. Тэрэ тоодо шулуун нүүрһэ зөөхэ даабарие 108 процент, ойһоо зөөгдэхэ ашаанай — 96 процент, минеральна болон барилгын материалнуудай — 112 процент, цементын — 112 процент, хилээмэнэй зүйлнүүдые зөөхэ — 124 процент дүүргэгдээ.

Ажалай бүтээсын түсэб 103 процент бэелүүлэгдээ, үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, ажалай бүтээсэ 4 процентээр дээшэлүүлэгдэһэн байна.

Түмэр замай, автомобильна транспорт хэрэглэлгэ һайжараа.

Зарим предприяти болон эмхи зургаанууд ашаа тээлгэбуулгалга доро вагонуудые нормоһоо гадуур байлгана, вагонуудта ашаа гүйсэд дүүрэнээр тээнэгүй, түмэр замай станцинуудһаа ашаа саг болзор соонь абаашанагүй.

«Бурятавтотранс» нэгэдэл ниитэ хэрэглэлгын автомобильна транспортаар ашаа зөөхэ түсэб 109 процент дүүргээ. 1985 оной 9 һарынхитай сасуулхада, ашаа зөөлгын хэмжээн 17 процентээр дээшэлээ.

Пассажирнуудые зөөхэ түсэб 107 процент бэелүүлэгдээ, зөөлгын хэмжээн 21 процентээр дээшэлээ.

Таксигаар пасса[...] түлбэритэйгээр зөөх[...] бэелүүлэгдээ.

Хэлхеэ холбооной [...] риин-техническэ [...] хэлхеэ холбооной [...] ниитэ хэмжээнэй [...] процент дүүргэгд[...] шэ жэлэй энэ үеын[...] суулхада, продукции[...] 4 процентээр дээшэ[...]

Ажалай бүтээсын [...] процент бэелүүлэгд[...] оной 9 һарынхитай [...] хада, ажалай бүтээ[...] центээр дээшэлүүлэгд[...] ха юм.

КАПИТАЛЬНА БАРИЛ[ГА]

Гүрэнэй капитальна һомололгын ашаар «Бурятэнерго» управлени 205,4 километр утатай электрын элшэ хүсэ дамжуулдаг шэнэ лининүүдые таташа, хүдөө ажахын хэрэглэмжэдэ дамжуулаа, 35 киловольт хүсэтэй трансформаторна подстанци баригдаа. Мүн «Теплоприбор» заводой захиргаанай-ажаһуудалай корпус баригдаа, Хоринск тосхондо 1,9 миллион хуудаһа барлан гаргаха типографи ашаглалгада оруулагдаа.

2,3 мянган дүрбэлжэн метр худалдаа наймаанай талмайтай шэнэ магазинууд, 68 хүнэй нэгэн доро һууҗа, эдеэлхэ ниитын эдеэ хоолой предприяти, 3,5 мянган тонно овощ болон хартаабха нэгэ доро хадагалха хранилищи баригдаһан байха юм.

Байгал-Амарай түмэр зам, Гусиноозерск хотодо хилээмэнэй завод хар[...] түсэбһөө уридшалан [...] на.

Юһэн һарын ту[...] лагдаха капитальна [...] го 100 процент [...] Холбоолжоной ш[...] һэнэй уурхай, «Б[...] маш» нэгэдэл, «[...] трест, нарин сэмбы[...] нат, хэлхеэ холбоо[...] равлени капитальна [...] гын хэмжээе 100 [...] цент ашаглаа.

Республикын гүр[...] рилгын болон [...] эмхи зургаанууд б[...] варна продукци [...] һарын түсэбые [...] гээ. Подрядна [...] хэмжээн 9 проце[...] шэлээ. Гэбэшье [...] барилгын олохи[...] гаанууд барилгын [...] дукци тушааха [...] дүүргэжэ шадаагү[...]

	Барилгын товарна продукциин талаар 9 һарын түсэбэй дүүргэлтэ (проц.) (Гол ба сэхэ хэлсээнүүдэй ёһоор)	1986 оной 9 һа[...]
Главбурятстрой	61	[illegible]
«Улан-Удэтрансстрой» трест	39	[illegible]
«Бурятскагропромстрой» нэгэдэл	88	[illegible]
Барилгын «Бурятводстрой» управлени	86	[illegible]
«Бурятавтодор» нэгэдэл	74	[illegible]

Агропромышленна комплексын объектнүүдэй барилгада подрядна хүдэлмэриин хэмжээнэй талаар байгша оной январь—сентябриин даабари 101,2 процент бэелүүлэгдээ, энэ тоогой 99,9 процент үйлэдбэриин шэглэлэй объектнүүдэй барилга дээрэ хэгдээ.

Ажалай бүтээсын юһэн һарын түсэб 102,2 процент дүүргэгдээ. Барилгада ажалай бүтээсын ургалта дунда зэргын салин хүлһэнэй [...] 0,1 процентээр д[...]

Гэхэтэй хамта [...] дые ашаглалгада [...] һарын түсэб 93 [...] лүүлэгдээ, гүрэ[...] һомололгые аша[...] цент болоо, ашаг[...] лагдаха объектнүү[...] хангалтагүйгөөр х[...] капитальна һомо[...] лаха түсэб 75 [...] лүүлэгдэһэн бай[...]

ХҮН ЗОНОЙ ҺУУДАЛ[...] БАЙДАЛАЙ БА СОЁЛ[...] ХЭМЖЭЭНЭЙ ДЭЭШЭЛ[...]

Республикын арадай ажахын хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай тоо юһэн һарын туршада дунда зэргээр 1,3 процентээр дээшэлээ, һара бүриин салин хүлһэн дунда зэргээр үнгэрэгшэ жэлэй энэ үедэ 210 түхэриг байгаа һаа, мүнөө 213 түхэригтэ хүрэбэ.

Дунда ба ахалагша классуудай багшанарай, үйлэдбэриин һуралсалай мастернуудай, багшанарай, мүн тусхай дунда ба мэргэжэл олгодог һургуулинуудай багшанарай тушаалайнь зэргээр үгтэдэг салин хүлһэн дээшэлүүлэгдээ.

Хүн зоной нөөсэлгын кассануудта оруулһан мүнгэнэй хэмжээн юһэн һарын туршада 41,7 миллион түхэригөөр ургаа.

Гүрэнэй болон кооперативна худалдаа наймаанай розничнэ эд бараанай эрьесын хэмжээн 881,8 миллион түхэриг боложо, 1985 оной юһэн һарынхитай жэшэбэл, 8,9 процентээр дээшэлээ.

1986 оной январь—сентябрь һаранuудта розничнэ эд бараанай эрьесын түсэб 102,2 процент, розничнэ эмхинүүдтэ — 102,1 процент, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудта 102,4 процент дүүргэгдэбэ. Ниитын эдеэ хоолой предприятинууд өөһэдынгөө үйлэдбэрилһэн продукциие 56,5 миллион түхэригтэ хүргөө гэхэ гү, али түсэб 104,6 процент дүүргэгдээ. 1985 оной январь—сентябрь һаранuудтай жэшэбэл, 107,6 процент болобо. Колбасагай зүйлнүүд, мяханай ба загаһанай консервэнүүд, сельдь, малай ба ургамалай тоһон, маргарин, сыр, саахар, кондитерска зүйлнүүд, һэрюун ундан, жэмэсэй ба овощой шүүһэн, ноохон ба пумаажан бүд, хубсаһан ба дотор хубсаһан ехээр худалдагдадаг болоо.

Архи багаар худалдагдажа үргэлжэлөө. Үнгэрэгшэ жэлэй энэ үеынхитэй сасуулбал, байгша оной юһэн һарын туршада архи худалдалга 42 процентээр доошолоо.

Республикын промышленна предприятинууд ажахын хэрэгсэлэй, соёлой-ажаһуудалай хэрэглэмжын 49,97 миллион түхэригэй эд бараа оптово баазанууд болон худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ эльгээжэ, түсэбөө 100,9 процент дүүргэбэ.

Республикын хүн зондо 22,6 миллион түхэригэй хангалга хэгдээ гэхэ гү, али түсэб 102,1 процент дүүргэгдэбэ, тэрэ тоодо хүдөө нютагуудта 7,2 миллион түхэриг болоо гэхэ гү, али түсэб 103,8 процентдэ хүрэгдэбэ. Үнгэрэгшэ [...] үеынхитэй сасуу[...] ной ажаһуудалай [...] хангалгын хэмжээ[...] лион түхэригөөр [...] 8 процентээр, [...] та 9 процентээр [...] гэ хүндэ абажа [...] түхэригэй хангал[...] гү, али энэнь [...] варь—сентябрь һ[...] ходоо 6,3 проце[...] лоно.

Буряадай АСС[Р-эй] [...] ной ажаһуудал[...] хангалгын ми[...] зониие хангах [...] процент, тэрэ тоо[...] тагуудта 104,6 [...] гэбэ. Үнгэрэгшэ [...] сасуулбал, ург[...] 108,6 процент, [...] гуудта 110,1 проц[...] ВАМ-ай хүн зо[...] лай хэрэглэмж[...] сэб 105,3 процент [...] жэ, 1,4 миллион [...] рэбэ.

Гүрэнэй ниитын [...] на организацинууд [...] ра барилгын [...] дые оруулалсан [...] даар 217 мянган [...] метрһээ үлүү [...] рын гэрнүүд аша[...] лагдаа.

1060 һургуул[...] наһа гүйсөөгүй [...] зургаанууд, 976 [...] багтаха юрэнхы [...] гуулинууд, 200 [...] ницанууд, 150 [...] ницын ба поликл[...] лекс, 200 һургуул[...] ашаглалгада үгэ[...]

Юрэнхы эрдэм[...] нуудые, байрын [...] бариха талаар [...] түсэб дүүргэгдэ[...]

1986 оной янв[...] һаранuудта хамт[...] нэй мэдэлэй 1656 [...] бэлжэн метр тал[...] нүүд заһабарил[...] гэрнүүдые капит[...] барилха зорил[...] он түхэриг [...] тэрэ тоодо гол [...] хүгжөөхэ ба эрүүл [...] зөөри нэмэхэ [...] миллион түхэриг [...]

Һуралсалай 1986-[...] дай эхилхэдэ, [...] мэй һургуулинууд[...] ган һурагша [...] дэнэй 25 мянган [...] шынхеэ һурагша[...] хай дунда һург[...] 12,2 мянган хүн [...]

Республикын [...] 1986 оной октяб[...] 1027,9 мянган [...]

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлени

...ЛОНГЫН ҺАЙХАН ОРОНДО

...да РСФСР-эй арадай уран зураашa Д-Н. Дугаровай бүтээлнүүдэй выставкэ үнгэргэгдэбэ

...шэ үнэн зүрхэнһөө амаршалаа.

Мүнөөдэрэй выставкэ совет болон корей уран зураашадай хоорондохи хани харилсаае болон зохёохы холбоо барисаае саашадань хүгжөөхэ тухай Хэлсээгээр хараалагдаһан юм гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Социализм болон коммунизм байгуулхын түлөө, эб найрамдалта, амгалан тайбан эрхэ байдалые түбхинүүлхын түлөө орьёлһон тэмсэл соо совет-корей зэншалта хани барисаан улам хүгжэн һалбаржа байна. Энэ хани барисаан манай аха дүү партинуудай, гүрэн түрымнай хүтэлбэрилэгшэдэй уулзаха бүри бата бэхи болоно. Иимэ таарамжатай зохид эрхэ байдалда соёлой талаар харилсаануудаймнай хүгжэжэ байһаниинь дэмбэрэлтэй гэжэ нүхэр Чан Хек Тэ үгэеэ эхилээд, эндэ суглараһан хүнүүдтэ уран зураашa Даши-Нима Дугаров тухай тобшо тэдыгээр хөөрэбэ. [illegible]

Совет уран зураашадай асари ехэ амжалтануудай гэршэ болоһон уран зураашa Даши-Нима Дугаровай бүтээлнүүдэй выставкые нээжэ байхадаа, совет анда нүхэдтөө бүхы һайниие хүсэнэб гэжэ мэдүүлхэдэнь, зал соо альга ташалга нэрьешэбэ.

Удаань СССР-эй посольствын советник В. Н. Брага үгэ хэлэбэ. Выставкые нээлгэдэ бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэһэнэйнь түлөө Корейн Уран зураашадай холбооной хүтэлбэрилэгшэдтэ, Уран зурагай галерейн хүдэлмэрилэгшэдтэ үгэ хэлэгшэ баяр баясхалан хүргэбэ. Выставкэдэ ерэһэн хүнүүд мэдээжэ совет уран зураашын эрхим бүтээлнүүдтэй танилсаха, Даши-Нима Дугаров Эхэ орон, түрэл нютаг тухайгаа тэдээн соогоо гүнзэгы абьяастайгаар хөөрэнэ гэжэ мэдэжэ абаха юм гээд нүхэр В. Н. Брага мэдүүлбэ. Зуржа бэйһан зүйлнүүдэ уран зураашын гүнзэгыгөөр ойлгожо, бусадта ойлгуулдаг шадабаринь тэрэнэй ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададаг ушарһаа үндэһэтэй: Даши-Нима Дугаров республикынгаа Верховно Соведэй депутат юм, Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной правлениин түрүүлэгшээр ажалладаг. Орон соогуураа, хари гүрэнүүдээршье ябахадаа, Даши-Нима Дугаров гүнзэгы удхатай, харагшадай дура буляама зурагуудые бүтээдэг юм, эндэ зурагуудайнгаа выставкые дахинаа асархадаа, Корейн үзэсхэлэн һайхан байгаали, баатарлиг ажалшад тухай бүтээлнүүдээ харуулха бэзэ гэжэ найдая гэжэ совет түлөөлэгшын хэлэхэдэ, сугларагшад үни удаан үргэлжэлһэн альта ташалгаар дэмжэбэ.

Даши-Нима Дугаровай урлан бүтээһэн зохёолнуудай выставкэ совет-корей хани харилсаанай [illegible] ямар ехэ ниитэ-политическэ удха шанартай үйлэ хэрэг боложо байна гээшэб гэжэ һанагдаа һэн. Одоол эндэ амгалан байдал аршалан хамгаалха, эб найрамдал бэхижүүлхэ хэрэгтэ уран зураашын оруулдаг үүргэ, хубита тухай эли тодоор хэлэгдэнэ ха юм.

Удаань сугларагшадай халуун альга ташалгаар угтагдаһан Даши-Нима Дугаров үгэ хэлэбэ. Корейн Уран зураашадай холбооной хүтэлбэрилэгшэдтэ, Уран зурагай галерейн хүдэлмэрилэгшэдтэ баяр баясхалан хүргөөд, зурагуудаа аха дүү ороной ажалшадта харуулха гээшэ харюусалгатай хэрэг гэжэ мэдэржэ байһанаа нүхэр Дугаров мэдүүлбэ. «Минии зурагуудай Корейн ажалшадта һайшаагдаа һаань, энэ выставкын совет болон корей уран зураашадай хоорондохи харилсаа холбоо бэхижүүлгэдэ нэмэри болоо гэжэ мэдэрээ һаа, эрхим жаргал эдлэһэндэ би өөрыгөө тоолохоб»,— гэжэ уран зураашa сэдьхэлээ хүдэлгэн хөөрэбэ.

Выставкэшье нээгдэжэ, түрүүшын айлшадта уран зураашa Даши-Нима Дугаров бүтээлнүүдэйнгээ уг удхые өөрөө тайлбарилжа үгэбэ.

— Һүүлэй хори гаран жэлдэ совет уран зураашын тусхай выставкэ манай эндэ эмхидхэгдээгүй юм. Ушар тиимэһээ нүхэр Дугаровай зурагууд бүгэдын һонирхол татахань лабтай,— гэжэ галерейн директор Ким Че Хек эндэ суглараһан журналистнуудта түрүүшын интервью ябуулжа үгэжэ эхилээ һэн.

Пхеньян хотодо нээгдэһэн выставкэдэ уран зураашын 76 бүтээл табигдаа. Тэдэнэй олонхинь тоһон шэрээр бүтээгдэһэн. Буряад орон, Байгал далай зурагдаһан пейзаж, Монгол орондо, Совет Прибалтикада хэгдэһэн зурагууд бүгэдын анхарал татана. [illegible] графическа зурагууд һонирхолтой.

Галерейн үүдэндэ «Совет уран зураашa Даши-Нима Дугаровай зурагуудай выставкэ» гэжэ мэдээсэл мантан томо үзэгүүдээр бэшээтэй, хүн зониие түрүүшын үдэрһөө урижа байгаа һэн.

ЛОНИИТЭДЭ мэдээсэл тарадаг хэрэгсэлнүүд выставкэ тухай үргэнөөр сонсохожо байгаа. Совет делегациин выставкэдэ ерэһэн тухай, выставкын нээгдэһэн тухай ниигэд тодорхой мэдээсэлнүүд Корейн Ажалай партиин ЦК-гай орган — «Нодон синмун» газетэдэ толилогдоо. Выставкын нээгдэһэнэй удаадахи үдэр Пхеньянай телевидениин мэдээсэлнүүдэй программаар энэ үйлэ хэрэг тухай тобшохон репортаж харуулагдаа. Корейн түбэй телеграфна агентство (ЦТАК) выставкэ тухай мэдээсэл дары түргэн тараагаа. Удаадахи үдэрнүүдтэ «Пхеньян синмун», «Минжчу Чосон», «Мунһак синмун» болон бусад газетэнүүдтэ выставкэ тухай статьянууд, шэнжэлэл, шүүмжэлэлгэнүүд толилогдоо. Корейн Уран зураашадай холбооной гэшүүн уран зураг шэнжэлэгшэ Хан Сун Ок, уран зураашa Хон И Чон болон бусад нүхэд выставкэдэ табигдаһан бүтээлнүүдые үндэрөөр сэгнэһэн байха юм.

Түрүүшын үдэрһөө выставкэдэ хүн зон олооро ерэжэ эхилээ. Галерейн хүдэлмэрилэгшэ Ким Кван Сон гэжэ эхэнэр харагшадай ерэһэн тухай дансануудые иража: «Үдэртөө дунда зэргээр 800—850 хүн ерэнэ. Зүгөөр октябриин 12-ой үдэр энэ залда 1432 хүн орожо хараа»,— гэжэ бидэндэ хөөрөө һэн. Хүн зон бүлэг бүлэгөөрөө, ганса гансаараашье, бүхэли коллективүүдээрээшье ерэнэ, зал соо хүнүүдэй олоншье һаа, хон-жэн, олонхид яарангүй, зураг бүхэниие үни удаан шэртэнэ, холо ойро боложо байгаад харана, галерейн хүдэлмэрилэгшэдтэ гү, али бидэндэ хандажа, ямар нэгэ асуудал табина. Теэд Даши-Нима Дугаровичай өөрынь гарһаа каталогуудые бэлэг абахань эндэ ерэгшэдтэ, илангаяа залуушуулда хэды ехэ баяр түхөөдэг һэм. Бэлэг абагшадайшье шарай гэрэлтэжэ, уран зураашашье урматайгаар миһэржэ, оршон тойрон бүришье гэрэлтэй, дулаан болоһоншуугаар үзэглэхэдэ зэ.

Олоной үзэмжэдэ табигдаһан бүтээлнүүдтэй танилсаһанай удаа һанамжаа бэшэхэ [illegible] Тэдэ һанамжанууд дотор хүн зон уран зураашын бүтээлнүүдтэ үндэр сэгнэлтэ үгэһэн, [illegible] Тэдэнэй заримнэгыень иража:

«Даши-Нима Дугаровай зурагуудые [illegible] уран зураашын эрхим бэлиг шадабариие гэршэлнэ. Энэ выставкэ хоёр ороной уран зураашадай хоорондохи харилсаае бэхижүүлгэдэ нэмэри болохо байха.

Амжалтаартнай амаршалнаб.

Чан Хек Тэ, Корейн Уран зураашадай холбооной ЦК-гай Түрүүлэгшын уялгануудые гүйсэдхэгшэ».

«Танай зурагуудһаа бидэ зохёохы ёһоной бэдэрэлгын абьяас абабабди. Хүндэтэ багша Дугаровай бүтээлнүүдһээ бидэ совет арадай ажабайдал тухай мэдэхэ болобобди. Зуралгадаа тон нарин эрилтэ табидагаараа, мүн зорилгоёо эрид шиидхэжэ шададагаараа уран зураашa бидэндэ һайшаагдаба, бидэндэ бэлиг шадабаряа мүлихэ эрмэлзэл түрүүлбэ.

Хон Ен Чор, Пхеньянай киноматографиин институдай багша, кинорежиссер».

«Байгал шадерхи үбэл» гэһэн зурагынь онсо һайшаагдана. Байгаалиин хатуу шэрүүн бэрхэшээлнүүдые дабахадаа, хүнэй абари зан хатуужадаг ха гэжэ бодомжолхоор».

Ким Ен Хи».

«Дугаров-багшын (аха хүниие хүндэлһэн ёһо—Р. Г.) зохёолнууд соо Байгал далайн үзэсхэлэн һайханиие мэдэжэ абабаб. Выставкэ бидэнэй хоорондохи хани барисаае бэхижүүлхэ.

Пак Кван Сон, хүдэлмэришэн».

«Уран һайхан бүтээлнүүдынь Эхэ орондоо халуун дуратай байһыень гэршэлнэ. Үшөө ехэ амжалта хүсэнэб.

Ким Хен Сук, студентка».

Иимэрхүү һанамжанууд, үреэлэй үгэнүүд нилээд олон бэшэгдэнхэй.

Пхеньянда байһан үдэрнүүдтээ бидэнэр уран зураашадтай, журналистнуудтай уулзаабди. Октябриин 19-дэ Дипломатическа клубта (нүгөө нэрэнь «клуб Тэдонган») пресс-конференци боложо, олон тоото журналистнууд, уран зураашад, уран зураг шэнжэлэгшэд сугларaa. Уулзалгада совет журналистнуудшье бии һэн. Сугларагшад, илангаяа Корейн түлөөлэгшэд, Совет орон тухай, манай республика тухай, совет уран зураашадай амжалтанууд тухай хөөрэхыемнай гүйһан, олон асуудалнуудые табиһан байха юм. Манай партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө тэмсэлэй, үргэн социалис мүрысөөнэй дэлгэрһэн тухай бидэ дэлгэрэнгыгээр хөөрэжэ үгөө һэмди.

Выставкын зал соо, Пхеньянай Уран һайханай дээдэ һургуулиин, урлан зохёолгын Мансудэ гэжэ нэгэдэлэй мастерскойнууд соо хоёр ороной уран зураашадай хоорондо эхэлһэн һонирхолтой, алишье талаараа ашаг үрэтэй хөөрэлдөөнүүд болоо. [illegible]

Ороной ниислэл Пхеньян — эрхим һайхан, өөрын дэтатаһалагүй архитектуратай хото. Эндэ элдэб олон памятникүүд, хүшөөнүүд, монументнүүд, скульптурна бүлэгүүд, элдэб ехэ зурагууд олон. [illegible] Гэрэлтэ һайхан ерээдүй тэшэ дүүлиһэн үльгэр домогто Чхоллима хүлэг, революциин музейн дэргэдэ табигдаһан скульптурануудай бүлэг, революционернүүдэй булашын дурасхаалта комплекс, Пхеньяной метрогой станцинуудай эрхим гоё шэмэглэл — эдэ бүгэдэ эндэхи зохёохы ажалтанай, Мансудэ нэгэдэлдэ оролсодог 2 мянган уран гартанай бэлиг шадабариин гэршэ, үзэсхэлэн һайхан хотын шэмэг, мүнөөшье нюдэндэ эли тодоор харагдахадал гэнэ.

Хүндэмүүшэ корей нүхэдэй уряалаар бидэ Пхеньянһаа гадна, аяншалгын хизаар нютаг Мёхансан, Баруун далайн тохойе 8 километр ута хаалтаар хааһан Нампхо хото, урда хилэ шадар оршодог Кесон хото, 1953 ондо дайнда эсэс табиһан хэлсээнэй баталагдаһан Пханмунджом гэжэ нютаг ошожо, ехэл һонирхоһон байнабди. Эдэ бүгэдые богонихоноор хөөрэхын эргагүй. Теэд хаанашье харахада, баатарлиг аха дүү корей арад шэнэ байдалаа түбхинүүлэн зохёожо, ажабайдалаа улам баян дэлгэр болгохын түлөө шармайнхай, Эхэ оронoo амгалан байдалай оршондо нэгэдүүлхын түлөө саашадаа тэмсэхээр зоригжонхой байһанаа мэдүүлнэ.

Корейн уран зураашадай гоё һайхан зурагууд, эртын намарай һэрюундэ үнгэеэ хубилгаһан набша намаа, эндэхи басагад болон эхэнэрнүүдэй сэлмэг сэбэр шарайнууд, тэдэнэй ягаан-улаан, сэнхир-сэгээн шэршүү торгон хубсаһан — эдэ бүгэдые харахадаа, энэ оронииe буряад зомнай һолонгын һайхан орон гэжэ дэмы нэрлэдэггүй хаш гэжэ һанаа һэм...

Р. ГАРМАЕВ,
манай тусхай корр.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Выставкые нээлгын баяр ёһололой үедэ. 2. Д-Н. Дугаров (зүүн гарһаа) Корейн литература болон искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй ассоциациин Центральна Комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Цой Ен Хва, СССР-һээ КНДР-тэ байдаг элшэн сайд Н. М. Шубников гэгшэд выставкын зал соо.

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ

ОЛОН ЗҮЙЛЭЙ ТУҺАЛАМЖА

Хорёод жэлэй саана Тохой һууринай гол болохо Ленинэй нэрэмжэтэ гудамжаар ербын бодоһон байрын шэнэ модон гэрнүүдэй хажуугаар, дунда һургуулиһаа тэһ хойшохоноо, нэгэ дабхар аад, газааһаа сагаадагдаһан шулуун гурбан байшан табигдаа бэлэй.

Хоёр соонь номой болон ажахын хэрэгсэлнүүдэй магазинууд шэнээр түбхинэһэн, харин гурбадахидань — ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинат орохо болоһон байна.

Тэрэ үедэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түб һуурин түргэнөөр ургажа байһан юм. Колхозһоо гадна, «Сельхозтехника» нэгэдэл, үрэ жэмэсэй питомник, СПТУ гэхэ зэргын — бүхыдөө хори гаран элдэб эмхи зургаанууд, предприятинууд эндэ оршодог байгаа.

Гусиноозерск хотоһоо тиимэ холо бэшэшье һаа, жэжэ хэрэгээр арба гаран километрэй, зайда ходо ябажа байхань хэсүү һэн. Тиимэһээ бүри жараад онуудай эхеэр Тохойдо түрүүшын КБО нээгдэһэн байна.

Комбинадшье гэжэ даа — гутал оёдог, үһэ заһадаг, хаа-яа хүнэй дүрэ буулгадаг болоо. Сагай эрхэ байдалаар энэньшье эрхим байгаа һааб даа... Гутал оёдог хүниинь тэрэл гэрэйнгээ нэгэ таһалга соо ажаһууха. Жэл үлүүтэй хүдэлөөд, тэрэнэй ябашахадань, шэнэ хүниие олохонь бэрхэ болобо. Тэрэ гэрыньшье хуушарһан, хүйтэн байшоо.

Тиигээдшье түрүүшын КБО-гой табигдаһан газарынь зохид гэхын аргагүй байгаа. Гол үйлсэнүүдэй хажуу тээ, шабартай нуурай эрьедэ тэрэ байдаг һэн. Нэгэ мэргэжэлтын бии болоходо, нүгөөдэнь үгы болошохо. Иимэрхүү һэлгэсэлдээн ходол боложо байдаг бэлэй.

— Имагтал 1968 ондо шэнэ байшангай баригдаһан хойно ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын комбинат өөрынгөө гаршагта яһала таарадаг болоһон юм,— гэжэ комбинадые даагша Энгельсина Ильинична Ганжурова хөөрэнэ. Энэ нүхэрнай тэрэ сагһаа мүнөөдэр болотор энэ тушаал даажа ябана.

— Оёдолой цех нээгдээ һэн. Тэндэ 5—6 эхэнэр хүдэлдэг байгаа,— гэжэ Энгельсина Ильинична хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ.— Гол түлэб өөһэдөө бэеэ даагаад һураһан зон аабзабди даа. Эрэшүүлэй үмдэ, эхэнэрнүүдэй плати оёжо заһалһан байгаабди. Хожомынь костюм, пальто хүрэтэр оёдог болообди. Мария Дондоповна Дансорунова эсхэгшээр хүдэлдэг һэн. Мүнөө тэрэ пенсидэ гаранхай. Түрүүшын тэрэ үеһөө мүнөө болотор М. Р. Лубсанова, Д. Ч. Бадмаева гэгшэд оёдолдоо хүдэлһөөр. Табан мастерай хажуугаар хоёр һурагша бии.

Э. И. Ганжуровагай хэлэһэн үгэнүүд зүйтэй. Жэшээнь, эндэ эсхэгшээр Сэсэг Цырендоржиевна Дамбаева ажаллана. Хорёод жэлэй саана эндэ оёдолшоноор хүдэлжэ заһалһан аад, мүнөө эсхэгшэ болонхой. Бүри һургуулида һуража байхадаа, Сэсэг уран шадабаритайгаа харуулаа һэн.

Ямар нэгэ хубсаһа зохидшообол, тэрэнһээ дутуугүй юумэ оёод лэ байха. Түрүүшээр түрэлхидтөө, нүхэдтөө энэ-тэрэ юумэ оёжо үгэхэдэнь, тэдэнь сэдьхэлээ яһала ханадаг байгаа. Энээгээр урмашалан Сэсэг саашадаа бүри таарһуу зохидоор оёхые оролдодог һэн.

Тиимэһээ һургуули дүүргэһэнэй һүүлээр Сэсэгэй оёдолдо хүдэлхэ болоходонь, зон охэ гайхашьегүй: «Сэсэг юу ядахаб даа» гэжэ хэлсэдэг һэн. Ядаһан-болиһониинь хэн лаб мэдэхэб даа. Мүнөө энээн тухай һурахада, Сэсэг Цырендоржиевна энеэнэ: «Ажал лэ хадаа ажал». Үнэхөөрсөошье, ажалдаа, нэгэдэхеэр, дуратай, хоёрдохёор, шадабаритай байхада, ямаршье бэрхэшээлнүүдые дабахаар юм бэзэ.

Колхозой дархан Лазарь Дамбаевтай гэрлэжэ, табан үхибүүдые өөдэнь болгоо. Дүшэ хүрөөгүйхэн наһандаа үнэр баян иимэ бүлэтэй болохо гээшэ золтой хубиин хэрэг шуу. Өөһэдынхидөө хубсалуулха, хахархай-удархайень хадхахын хажуугаар ажал дээрэ хэды олон хүнэй хубсаһа эсхэжэ оёо гээшэб!

Энэшье удаа ажалайнь таһалга соо орохodомнай, Сэсэг Цырендоржиевна хэмжүүр абадаг лентээ мүрэ дээгүүрээ хаянхай, үргэн ута стол дээрэ дэбдиһэн хүхэ-ногоон драпаар пальто эсхэжэ байба. Уралаа үлэ мэдэг хазаһандал болоод, урдаа дэлгээтэй байһан бүд руу ойро зуура шагааһан бэеэрээ, уран зөөлэн хургаараа мылын хэлтэрхэй бариад, хэдэн зурлаа хойно-хойноһоо гаргаадхиба.

Фото-зураг буулгагша Доржо Дансорунов тус комбинадай түрүүшын жэлһээ хүдэлнэ. Гансашье Тохой, Ягодна, Ардасаанайнгаа бэшэ, харин районойнгоо нүгөөдэ захын Ноёхон, Юрөөгэй зониие хангадаг байха юм. Тусхай салон, лабораторишье гэжэ эндэ үгы юм. Гансал уйтахан таһалга соо бүхы хүдэлмэреэ хэдэг.

Иимэ эрхэ байдалда яагаад хүдэлнэ гээшэб гэжэ һанахаар. Теэд үнэн хараад үзэхэдэ, мэгдэһэн, тэбдэһэн хэбэр тэрэ огто үзүүлнэгүй. Бэрхэ мастерай һураг суу дууллаһан зон эндэ ерэжэл байдаг. Харин ээлжээндэ тэдэнэр удаан зогсодоггүй. «Мигом сделаю»,— гэбэл, Доржо Дансорунов бүхэли классые нэгэ-нэгээр һуулгажа, дүрысэнь абаад, уданшьегүй бэлэн фото-зурагуудые һарбайжа байдаг.

Энгельсина Ильиничнатай үшөө парикмахерскада оробобди. Эндэ эрэшүүлэйшье, эхэнэрэйшье үһэ заһадаг мастер В. Калашникова хүдэлнэ. Үнишэгэй гутал оёдог хүн эндэ үгы аад, Н. Иванько мүнөө энэ ажалда абтаа.

— Түрүүшынгээ жэлдэ 2—3 зүйлөөр хүнэй хэрэглэмжэ хангадаг һаа, мүнөө 18 зүйлөөр ханганабди. Радиотелемастерые һургажа байнхайбди. Тиигэбэл, ехэнхи аппаратураяа Гусиноозерск абаашангүй, эндээ заһадаг болохобди,— гэжэ Э. И. Ганжурова хэлэнэ.

Захилнуудые абахын хажуугаар ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын Тохойдохи тушаан абадаг пункт ондоо предприятинуудһаа түбэй гуримаар эльгээһэн эд хэрэгсэлнүүдые наймаалдаг юм. Тодорхойлбол, трикотаж, гутал, валенка, мебель, шабар амһарта гэхэ мэтэнүүдые.

Бүхыдөө байгша оной 9 һара соо Тохойн комбинат 35.186 түхэригэй захилнуудые дүүргэжэ, түсэбөө бэелүүлээ.

— Эхилээд байһан малай үбэлжэлгын үедэ бидэнэй урда харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Ажалша хүнэй эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые бүри гүйсэд дүүрэнээр, шанартайгаар хангаха зорилго партиин XXVII съезд дээрэ табигдаа. Малшадые комплексноор хангалгада бидэнэр зэатагүй хабаададаг гээшэбди. Үшөө тэмдэглэхэ юумэн гэхэдэ, 1987 ондо манда шэнэ байшан баригдажа эхилхэ. Саашадаа Тохойнгоо зониие бүри эрхимээр хангаха гээшэ манай гол уялга мүн,— гэжэ Э. И. Ганжурова тобшолно.

Үүдэнэй хажууда үһээ хүрэтэр сомоотой байһан матрасуудые зааһамни, комбинадые даагша:— Тиимэ. Эндээ оёнобди. Зондо үзүүлдэг туһаламжымнай зүйлнүүд жэлһээ жэлдэ олошорно,— гэжэ харюусаба.

Хөөрэлдэһөөр байтарнай, нэгэ эрэ хүн орожо, хүнгэн машинын чехол оёулхые захяад:

— Брезент оройтой машиные дулаалдаг доторыень хэдэг гүт,— гэжэ асууба.

— Хэдэг даа. Теэд мүнөө дээрээ материал үгы байнабди. Ерэхыень хүлеэхэ гүт, али өөһэдөө олохо аргатай һаа, олоод, манда асаргты. Оёод лэ үгэхэбди,— гэжэ Энгельсина Ильинична дурадхана...

Н. БАДМАРИНЧИНОВ.
Сэлэнгын район.

...ӨӨН БОЛОБО

[illegible] дөөнүүд хэгдэнэ. Эндэ мүнсэ архидалгагүй байдалтай хоёр зоно, архи уудаггүйшүүлэй дүрбэн клуб, Хойто-Муя поселогто залуушуулай «Оазис» гэжэ түб бии болгогдоод байна. Гадна урданайхиһаа улам олон архидалгагүй түрэнүүд, амаралтын үдэшэнүүд, сэрэгэй албанда үдэшэлгэнүүд, түрэһэн үдэрөө тэмдэглэхэ баяр ёһололнууд үнгэргэгдэдэг болоо.

Хойто-Байгалай районно органзаци өөрынгөө хүдэлмэридэ олондо мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй асари ехэ арга боломжонуудые үргэнөөр хэрэглэжэ шадана. Районой «Северный Байкал» газетын хуудаһануудта хирэ болоод лэ статьянуудые гаргана, нютагай радиогоор дамжуулгануудые эмхидхэнэ, хүдэлмэришэн болон хүдөөгэй бэшэгшэдэй туһаламжаар дүшэ гаран рейд һүүлэй үедэ үнгэргэгдөөд байна гээшэ.

Республиканска организациин соведэй правлени Хойто-Байгалай районно эмхиин хүдэлмэриие гол түлэб һайшаагаад, бии байгаа дутуу дундануудыень тодорхойлжо, тэдэнэй усадхаха замуудыень харуулһан тогтоол батала абаба.

Правлениин заседание тэрэнэй түрүүлэгшын орлогшо Ф. И. Унагаев хүтэлбэрилбэ.

Ц. БАЛДАНОВ.

ТАСС — АПН

ХИЛЫН СААНАҺАА

БУУ ЗЭБСЭГҮҮДЫЕ ХУРЯАЛГЫН НЕДЕЛИ

НЬЮ-ЙОРК. Буу зэбсэгүүдые хуряахын түлөө ябуулгануудай долоон хоногто зорюулагдаһан ООН-ой Генеральна Ассамблейн нэгэдэхи комитедтэ баярай суглаан болобо. Ядерна буу зэбсэгүүдые хуряаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые замбуулинай дайдада гаргуулхагүй тухай шухала хэмжээнүүдые дары абахыень суглаанда хабаадагшад уряалһан байгаа. Эб найрамдалай уласхоорондын жэлдэ буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалнуудые шиидхэжэ эхилхэ шухала гэжэ уласхоорондын эмхиин түлөөлэгшэд тэмдэглэхэ зуураа, совет-американ дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй һаяхан Исландида болоһон уулзалга энэ талаар шухала удха шанартай байна гэжэ тэмдэглээ. Энэ уулзалга СССР түүхэтэ удха шанартай үүсхэлнүүдые гаргаа һэн. Эндэ туйлагдаһан арга боломжонуудые алдажа яашье болохогүй гэжэ онсолон заагдаһан байгаа.

Ядерна зэбсэгтэй гүрэнүүд, илангаяа хоёр томо ехэ орон хүн түрэлтэнэй урда онсо харюусалгатай байна гэжэ ООН-ой Генеральна секретарь Х. Перес де Куэльяр буу зэбсэгүүдые хуряалгын ба эб найрамдалай хоорондоо таһаршагүй холбоотой байһые онсолон заахадаа тэмдэглэбэ. Буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар тодорхой үрэ дүнгүүдые туйлаха али бүхы арга боломжо алдагдаха ёһогүй гэжэ уласхоорондын эмхи тоолоно. Дээдэ тушаалта хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо болоһон хөөрэлдөөнүүд ехэ, зоримгой үүсхэлнүүдтэ хүргэжэ болохо байна гэжэ Рейкьявигтахи уулзалга элирхэйлэн харуулаа. Буу зэбсэгүүдые хизаарлаха, тэдэнниие бүтээн гаргалгые хороохо арга боломжын бии байһаниинь мүнөө хэзээ хэзээнэйхиһээ элеэр харагдаба гэжэ Х. Перес де Куэльяр хэлэбэ.

Хэлсээнүүдые баталха зорилготойгоор Рейкьявигта болоһон уулзалга дээрэ оруулагдаһан дурадхалнуудаар хөөрэлдөөнүүдые үргэлжэлүүлхэ гээшэ тон шухала удха шанартай байна гэжэ ООН-ой Генеральна Ассамблейн 41-дэхи сессиин түрүүлэгшэ, Бангладешэй гадаадын хэрэгүүдэй министр Х. Р. Чоудхури мэдүүлээ.

Белоруссиин ССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. Е. Гуринович бүлэг социалис гүрэнүүдэй үмэнэһөө үгэ хэлэхэдээ, саашадаашье хөөрэлдөөнүүдые хэжэ, хэлсээнүүдые баталха шухала гэжэ мэдүүлбэ. Социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүд нүлөө ехэтэй хиналта доро буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлахаар гү, али хорихоор бэлэн байһанаа харуулна. Эб найрамдалые бэхижүүлхэ, буу зэбсэгүүдые, нэн түрүүн ядерна зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлаха, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха, ядерна дайнай аюулые зайсуулан сараха гээшэ манай үе сагай эгээл шухала асуудал болоно гэжэ социалис оронууд тоолоно. Тиигээд байбал, дайн байлдаагүй, буу зэбсэггүй, амгалан тайбан байдал хангажа шадаха байнабди.

ПХЕНЬЯН. КНДР-эй эб найрамдалта үүсхэлнүүдтэ Холбоото Штадууд һайнаар харюусажа, Сеулай диктатурада туһаламжаяа, Корейдэ эсэргүү ээрхэг түримхэй ябуулгын, хамааралсалгын политикаяа болюулха ёһотой гэжэ Улаан Хэрээһэнэй болон экономикын асуудалнуудые эрхилдэг бүлгэмүүдэй шиидхэбэреэр Урда Корейн түлөөлэгшэдтэй хөөрэлдөөнүүдтэ хабаадажа байһан КНДР-эй делегациин эндэ толилогдоһон мэдүүлгэ дотор тэмдэглэгдэнэ.

КНДР-тэ МЭДҮҮЛГЭ ТОЛИЛОГДОБО

Ороной хойто болон урда хубинуудай хоорондо парламентска хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэлгэдэ бэлэдхэл хэхэ асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэнэ.

Ороноо эбэй ёһоор нэгэдүүлгые буруушааһан харата ябуулганууд Урда Корейдэ мүн лэ бэелүүлэгдэнэ. Эдэ бүгэдэ хоёр талын үгэеэ ойлголсолгодо лашье таарахагүй, зүрюу харша байна бшуу.

КНДР-тэ этигэл найдалаа бараха ябадал Урда Корейдэ улам үргэнөөр бэелүүлэгдэнэ. Тиихэдээ коммунис болон түрүү үзэлтэй бусад үг зорилгонууд буруушаан шүүмжэлэгдэнэ.

НИКАРАГУАН АЖАЛШАДАЙ АМЖАЛТАНУУД

МАНАГУА. США-гай ээрхэг түримхэй ябуулгануудые үүдхэжэ, экономическа хашалта харшалалта хэжэ байгаашье һаань, никарагуан ажалшад эдэбхи үүсхэлтэйгээр, зохёохы ёһоор хүдэлжэ, экономическа бэрхэшээл түбэгүүдые гаталан дабана. Национальна сүлөөрэлгын Сандинис фронтын (СФНО) байгуулагдаһаар 25 жэлэй ойс һайндэрлэлгын урда тээхэнэ хүдэлмэришэд, тарияшад болон алба хаагшад үйлэдбэриие хүгжөөхын, продукциин шанарые һайжаруулхын, түүхэй эд болон материальна нөөсэнүүдые арьбалхын түлөө үдэр бүри эршэмтэйгээр тэмсэнэ.

Фабрика, заводуудта, хүдөө ажахын кооперативуудта ажалша коллективүүд нэмэлтэ продукци үйлэдбэрилэн гаргаха талаар дээшэлүүлэгдэһэн уялгануудые абана.

Экономическа хашалта харшалалта хэһэнэй, сэрэгэй ээрхэг түримхэй ябуулганууды үүдхэһэнэй ашаар уласхоорондын империализм Никарагуае үбдэг дээрэнь һүгэдүүлхые, арадай ажахын үндэһэ һуури бэрхэшээл түбэгтэ оруулхые оролдоно гэжэ СФНО-гой национальна хүтэлбэриин гэшүүн Виктор Тирадо «Эмбанок» предприятиин ажалшадтай уулзалга дээрэ тэмдэглээ. Гэбэшье эдэ бүхы һүйдхэлтэ ябуулганууд бурууд һүргэгдэнэ. Юундэб гэхэдэ, дэлхэйн түрүү үзэлтэй бүхы арадууд бидэниие дэмжэжэ, манай орондо аха дүү ёһоной туһаламжа үзүүлнэ гэжэ В. Тирадо мэдүүлбэ.

Соёлой hонин

АМАРШАЛНАБДИ

Энэ жэлдэ уран hайханай хоёр коллектив, нэгэ журналист, ПТУ-гай нэгэ мастер, хоёр багша, нэгэ поэт Буряадай комсомолой шангай лауреат болобо. «Буряад үнэн» газетын корреспондент, залуу поэт, Мүнхэ Сарьдагай нэрэмжэтэ литературна нэгэдэлэй хүтэлбэрилэгшэ Жорж Долгорович Юбухаев тэдэнэй нэгэн болоно. «Эхин», «Мүнгэн сэргэ» гэжэ номуудайнгаа түлөө, буряад литература, искусствые хүгжөөлгэдэ хубитаяа оруулhанайнгаа түлөө Жорж Юбухаев Буряадай комсомолой шанда хүртэбэ гээшэ.

Үндэр шанда хүртэhэнтэйнь дашарамдуулан, манай газетын корреспондент Ж. Д. Юбухаевые үнэн зүрхэнhөө амаршалаад, саашанхи ажалдань ехэ амжалта хүсэнэбди.

Газетын редакци.

«ЧИО-ЧИО-САН»

Бэлигтэ итальян композитор Д. Пуччиниин энэ оперо шэнэ сезондо харуулагдаба. Буряадай АССР-эй арадай артист, уласхоорондын шангуудай лауреат Галина Шойдагбаева гол партииень гүйсэдхэhэн байна. Тодорхойлон хэлэбэл, түрэл театрайнгаа сценэ дээрэ дуушан энэ партиие оройдоол гурбадахяа гэхэ гү, али Чио-Чио-Санай партиие эрхимээр гүйсэдхэхын түлөө уласхоорондын конкурсдо хабаадалсаhанайнгаа hүүлээр түрүүшынхеэ гүйсэдхэбэ гээшэ.

Гэхэ зуура түрүүн дуулагшаhаа бүришье дээрээр, эхинhээнь hүүл хүрэтэр партияа нэгэ жэгдэ hайнаар, сэдьхэлэй ордоhотойгоор гүйсэдхэжэ, тэрэ үдэшэ суглараhан хүн зоной дурые буляагаа, халуунаар альга ташуулаа юм. Илангаяа Баттерфляй хатанай суута арие гүйсэдхэхэдэнь, «hайхан! hайхан!» гэhэн үгэнүүд зэдэлээ.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, Японодо болоhон конкурсдо хабаадаhаниинь дуушанай уран бэлигээ мүлихэ хэрэгтэ горитойхон нүлөө үзүүлээ гэжэ ажаглагдаба.

Ц. ЦЫРЕНОВА.

ХАРАЛГАДАА БЭЛДЭНЭ

Республикымнай арадай театрнуудай олонхинь репертуараа бүридүүлжэ дүүргээд, декабрь hара соо олохо тоосоото харалгадаа бэлдэжэ эхилбэ.

Дэрэнэй арадай театрайхид (режиссёрынь — А. Санжиев) драматургическа олон зохёол шэнжэлжэ үзөөд, Х. Намсараевай «Сэрэмжэ» дээрэ тогтобо. Баян-Голой арадай театрай коллектив Б. Эрдынеевэй «Бэлзэгээгүн шулэнье» шэлээ. Тэрэниие залуу режиссёр, Улаан-Үдын соёл-гэгээрэлэй училищи наяхан дүүргэhэн А. Очиров найруулан табижа байна. Тэрэ гэхэдэ hүүлэрнь залуу мэргэжэлтэ Чингиз Айтматовай «Эхын таряалангые» табихаа тэсэбтэй.

Бэлиг түгэлдэр драматург Степан Лобозёровой «Бидэ хүршэ ажаhуудагбди» гэhэн шог ёгтото зүжэг Захаамин арадай театрайхидай репертуарта абтаа. Соёл-гэгээрэлэй училищи дүүргэhэн залуу режиссёр Н. Бадмаевай гэхэ зүжэг орой драмын театрай найруулагшад хабаадажа, А. Буряад театрай hаналаар найруулна.

Арадай гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ наяхан хүртэhэн гааргыхидай коллектив (режиссёрынь — З. Занбадарова) Х. Намсараевай «Тайшаагай ташуурые», мэргэжэлтэ режиссёртой болоhон ахынхид — Г. Цыдынжаповай «Галзарай хүбүүн», Ц. Шагжинай «Гурбан нарhан» гэhэн ехэ зохёолнуудые табихаар бэлдэнэ.

Республикымнай эгээл дурлшалтай режиссёрнуудай нэгэн болохо Владимир Запханов (Гильбэрэ) Д. Батожабайн «Дүлэтэ жэлнүүд» гэhэн зүжэгэе табижа эхилээ. Тус зүжэгөө арадай театрайхид Агуу Октябриин 70 жэлэй ойдо зорюулха гээд тэмдэглээ.

В. БАТОЖАРГАЛОВА,
арадай уран бүтээлэй, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин республиканска научно-методическа түбэй хүдэлмэрилэгшэ.

Зүүн зүгэй арадуудай хатарай «Лотос» гэжэ ансамбль мүноо гансашье республика соогоо бэшэ, мүн хилыншье саана мэдээжэ болобо. Юуб гэхэдэ, ансамблиин гэшүүд буряад, монгол, энэдхэг, непал, хитад болон бусад арадуудай хатарнуудые уян зохидхоноор гүйсэдхэдэг шадабаряараа олон тоото харагшадай дура сэдьхэлые татажа шадаа. Эндэ ансамблиие хүтэлбэрилэгшэ, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Д. Ж. Бадлуевай хэшээл оролдолго, өөрсэ талаан бэлиг бии гэжэ харагшад бодотоор сэгнээ. Тээмэндэ Францида «Юманите» газетын hайндэртэ амжалтатайгаар хабаадалсажа ерэhээр лэ шэнэ программынгаа хатарнуудаар түрэл республикынгаа харагшадые дахин баясуулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: коряк хатар гүйсэдхэгдэнэ.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

ЗОХЁОХЫ ҮНДЭР ХЭМЖЭЭНДЭ ҮНГЭРӨӨ

Х. Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай байшан соо Улаан-Үдэ хотын Советскэ районой соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй конференци болобо. Энэ хуралдаанда районой соёлой байшангуудай, библиотекэнүүдэй, музейнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд, уран hайханай харалгануудта хабаадагшад, спортиана хүдэлмэри эрхилэгшэд, зохёохы холбоонуудай, театрнуудай түлөөлэгшэд, багшанар, журналистнууд — бүхыдөө 555 делегат сугларaa. Конференциин хүдэлмэридэ хабаадахаар партийна, совет бүлэг хариуусалгата хүдэлмэрилэгшэд уригдаhан байна. КПСС-эй Советскэ райкомой нэгэдэхи секретарь Е. М. Мацукова тооссото элидхэл хэжэ, тэрэниие зүбшэн хэлсэлгэдэ 15 хүн хабаадалсаа.

Элидхэлшэ үгэ хэлэхэдээ, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин, искусствын ажал ябуулгын hалбари бүхэн дээрэ тогтожо, удхаар гүнзэгы, шүүмжэлхы ажаглалтануудые хэhэн, дутуу дундануудаа усадхан, хүдэлмэрээ бүри эдэбхижүүлхэ, нарижуулан hайжаруулха талаарнь тодорхой hанамжануудые хэлэhэн байна.

КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө үзэл сурталай, соёлой, ниитэ-спортивна хүдэлмэридэ болохо ёhотой шэнэдхэн хубилгалгын зорилгонууд райкомой бюро, арадай депутадуудай райсоведэй сесси дээрэ зүбшэгдэжэ баталагданхай. Гэбэшье эдэ зорилгонууд hулаар, хангалтагүй удаанаар бэелүүлэгдэнэ, зарим коллективүүдтэ шэнэдхэн хубилгалга юрэл саарhан дээрэ «эмхидхэгдэнэ» гэжэ элидхэлшэ шүүмжэлээ. Илангаяа зохёохы холбоонуудта, театрнуудта, музейнүүдэй нэгэдэлдэ, соёлой-спортивна комплекснуудта хабаатай ажаглалтанууд тус коллективүүдэй зүгhөө дэмжэгдэhэн, зүбтэйдэ тоологдоhон байна. Жэшээлбэл, театрнуудай репертуар муугаар зохёогдоно, зүжэгүүд өөдэгүйгөөр найруулагдан табигдана, тусхай мэргэжэлтэд дуталдана гэжэ элидхэл соо хэлэгдэhые буряад драмын театрай артист М. Жапхандаев өөрынгөө коллективэй ажабайдалhаа жэшээнүүдые дурдажа баталаад, республикын зохёохы холбоонуудhаа, Соёлой министерствэhээ тодорхой туhаламжа эриhэн байна.

Зохёохы ажалаа үрэ түгэсөөр ябуулхын тулада үйлэдбэри дээрэ ошожо, хүдэлмэришэдтэй, малай гүүртэ, фермэнүүдтэ малшадтай уулзаха, үдэр бүриинь ажалтай, ажабайдалтай танилсаха шухала гэжэ үгэ хэлэhэн хүн бүхэн тэмдэглээ. Илангаяа энээн тушаа Бүхэроссин театральна бүлгэмэй Буряадай отделениин правлениин түрүүлэгшэ, СССР-эй арадай артист Д. Ц. Дашиев, Буряадай Уран зохёолшодой холбооной правлениин түрүүлэгшэ, РСФСР-эй Гүрэнэй шангай лауреат Н. Г. Дамдинов, Улаан-Үдын аэропортын «Сокол» клубые даагша А. Н. Потапцева тодоор хэлээ hэн. Залуушуулай эдэбхи үүсхэлые хүгжөөхэ, тэдэниие дэмжэлгэ үзүүлхэ тухай Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбооной дэргэдэхи залуушуулай нэгэдэлые хүтэлбэрилэгшэ Б. Доржиев, П. И. Чайковскиин нэрэмжэтэ хүгжэмэй училищиин доцент, РСФСР-эй габьяата артистка В. Д. Лыгденова гэгшэд хэлээ. Хүүгэдээ өөhэдын театртай болгожо, ерээдүйдээ академическэ театрнуудайнгаа зүжэгүүдые зүб ойлгохо, сэгнэхэ хүнүүдые хүмүүжүүлхэ тухай республиканска кукольна театрай ахамад режиссер С. Столяров хэлэжэ, олоной дэмжэлгэдэ хүртөө. «Эдиршүүлые hургаха, бүхы юумэн тухай ойлгосыень бүридүүлхэ, багшанарые өөhэдыень студентнэр ябахаhаань эхилжэ, эстетическэ хүмүүжэлтэй болгохо шухала», —гэжэ Д. Банзаровай нэрэмжэтэ гүрэнэй багшанарай институдай комсомолой организациин секретарь Е. Хамаганова онсолон тэмдэглээ.

Соёлой эмхинүүдтэ ажалай ба амаралтын зохид эрхэ байдал тогтоохо, хүдэлмэрилэгшэдыень өөhэдын байратай болгохо, тусхай мэргэжэлтэй кадрнуудые hурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ горитой дутагдалнуудай бии байhан тухай Буряадай гүрэнэй филармониин түлөөлэгшэ М. Богомазовай, хотын библиотекэнүүдэй нэгэдэлэй директор Л. Тепловагай, «Прогресс» кинотеатрай директорэй орлогшо Е. Будажаповагай хэлэhэн үгэ соохоо тобшолжо абахаар байгаа. «Хадагалхаар зохид байрагүй дээрэhээ манай республикымнай музейнүүдэй жасын сэнгүй үнэтэй экспонадууд муудажа, үмхиржэ, буритажа байдаг. Хотодомнай выставкэнүүдэй залай үгы hэн туладань Ц. Сампиловай нэрэмжэтэ уран зурагай музей тиимэ павильоной үүргэ дүүргэдэг болошонхой. Ород ба совет мэдээжэ уран зураашадай бүтээлнүүдтэй зэргэ хамта... макаронуудые, трикотаж кофтонуудые харуулжа байхадаа, харагшадайнгаа юумэ сэгнэхэ сэнэгыень буруулна бэшэ аалди?» — гэжэ республикын музейнүүдэй нэгэдэлэй директорэй уялга дүүргэгшэ Н. Комиссарова тон зүб асуудал табина гэжэ hанахаар.

Гэхэ мэтэшэлэн, Буряадай Композиторнуудай холбооной зүгhөө В. Усович, «Электромашина» заводой хүдэлмэришэдэй коллективhээ Ю. Старовойтов, конференциин мандатна комиссиин үмэнэhөө республикын арадай поэт А. Г. Румянцев гэгшэд үгэ хэлэhэн байна.

Конференциин түгэсхэлдэ КПСС-эй Буряадай обкомой соёлой таhагые даагша Л. Ч. Нимаева үгэ абажа, районой соёлшодой хуралдаанай зохёохы үндэр хэмжээндэ үнгэрhые тэмдэглээд, олондо туhатай, дэмбэрэлтэй ажалдаа саашадаашье амжалта туйлахыень сугларагшадта хүсэhэн байна.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВА.

УРАН ЗОХЁОЛШО БА ҮЕ САГ

ДАНИИЛ ГРАНИН— ХҮРЕЭЛЭГДЭhЭН ЛЕНИНГРАДАЙ ТҮҮХЭ БЭШЭГШЭ

—...Энэл даа, энэ поли дээрэ бидэниие бомбодоо hэн. Би оборготошооб. Энэ оборготолгомни мүнөөшье болотор өөрыгөө hануулдаг.

Уран зохёолшо Даниил Гранинтай 1941—1942 онуудай байлдаануудай газарнуудые харанабди. Энэ хүрэтэр Ленинградhаа бүришье дүтэ. Исаакиевска hүмын алтан ганжар холоhоо наранда яларна. Урдамнай Ленинград шадарай Пушкин хотын hүр жабхаланта ордонууд харагдана.

Гансал тэрэнэй сэдьхэлдэ хадуусатай үнгэрhэн сагай мүр сараануудые — hөөг бургааhаар хушагдаhан добохонуудые, хонхосог нүхэнүүдые Гранин адаглан хараашална. Эндэ окопууд, газар гэрнүүд байгаа юм. Эндэ-тэндэ хадхуууртай жэбэршэhэн шабын түмэр бусайданхай хэбтэнэ.

Тэрэ дурсана:

— Гитлеровецүүдэй урда заха хушууран добтолходоо, манай бэхилэлгэдэ бүри дүтэ — зуун табяад метр хүрэтэр ерэдэг байгаа. Тэндэhээ hалхилхада, солдадуудай консервын баанхануудые хооhолжо, хюhахань дуулдаха. Эдэ абяануудые дуулахадаа, бөөлжэhэмнай хүрэхэ. Түрүүшээр үлэсхэлэндэ дадахаар бэшэ гэжэ hанагдадаг hэн. Хожомынь hурамхи болообди, гансал аман соошни хүндүүлхэй, мылэшни хүбэндэл зөөлэн, хабдартай болоо.

...1941 оной июлиин 22-то ажабайдалынь гансата «гантажа», хахаршоо юм. 22-той инженер Даниил Гранин арадай ополчениин дивизидэ hайн дураараа ошоhон байгаа. Нэгэ мэдэхэдэнь, «дайнай урда тээхи байдал» ямар нэгэ үзэгдөөгүй, юрэ бусын үе саг мэтээр hанагдадаг болошоо. Старая Русса гэжэ урданай багахан хотодо үнгэрhэн эдир наhан. Эсэгэнь ойн харуулшанаар эндэ алба хэдэг hэн. Нэгэ класста сугтаа hурагшадынь hургуулиин литературна кружогто ябаха. Харин энэ мэргэжэлые ой ухаандаашье оруулаагүй ябаhан Гранинда уран зохёолшо болохо хуби заяан тудаа бэлэй.

Дипломоо абажа байхадаа, хахад жэлэй үнгэрхэдэ, хүйтэн сэбдэг окоп соо hуухаяа, нүхэдөө хүдөөлүүлхэеэ залуу инженер хаанаhаа мэдэхэ бэлэй, фронтhоо гэр хүрэтэрөө трамвайгаар ошохо хүм гэжэ зүүдэлээшье юм гү.

Фронт дээрэ 1942 ондо Гранин Коммунис партида ороо hэн. Илалтын үдэр болотор үшөө гурбан хүндэ хүшэр жэл үлөөд байгаа. Амгалан саг болотор амиды ажаhууxаяашье тэрэ үедэ мэдэдэггүй hэн, теэд фашизмые илаха байhандаа батаар этигэдэг бэлэй. Дайе хүндэ танкнуудай ротын командираар түгэсхөө: 1944 ондо тэрэниие Ленинград дуудажа абаашаа ха юм. Хотын элшэ хүсэнэй ажахые hэргээхэ хэрэгтэй байгаа.

Литературада яагаад ерээ юм?

Хүсэл бодолнуудынь, досооhоонь тэсэшэгүйгөөр түлхиhэн мэтээр, түрижэ гараа. Түрүүшээр нюусаар, эшэhэндэл, бэшэжэ захалаа. Дайнай үеын олонхи уран зохёолшодтой сасуулбал, тэрэ өөрынгөө hаяын ябадалтай ямаршье холбоогүй зохёолоор — Парижай коммунада хабаадагша Польшын революционер Ярослав Домбровскидо зорюулагдаhан романтическа туужаар эхилээ юм.

— Илалтын hүүлээр дайе ой ухаандаашье оруулха дурагүй hэм. Эды ехэ гээлтэ, хэсорол, уйдхар гашуудалые hанахаяашье зүрхэсэдэггүй байгааб,— гэжэ олон жэлэй үнгэрhэн хойно Гранин мэдэрээ hэн.

Теэд энээниие мартахыншье аргагүй байгаа.

Белорус зохёолшо Алесь Адамовичтай хамта 6 жэл үлүүтэй соо бэшэhэн «Блокадна номые» Даниил Гранин «эгээл хүшэр хүндэ» гэжэ нэрлээ:

— Ленинградай 900 үдэрэй хүреэлэлгые тэсэжэ гараhан хүнүүдэй уйдхар гашуудалта хөөрөөнүүдые шагнахань хүндэ hэн.

Гранин, Адамович хүнүүдэй 200 хөөрөө бэшэжэ абаа юм. Нэгэ уулзалгадань байлсаа hэм. Тиимэhээ үнгэрhэн саг тухай дурасхаалые хүнүүдэй ой ухаанда hэргээхэ гэhэн амар бэшэ эрхэ, үүргые өөр дээрээ даажа абаhан Гранинай баатаршалгые сэгнэхэ аргатайб. Хүреэлэлгын үедэ хосорhон Ленинградай hурагша Юра Рябинкинай дүү басаган уйлажа байжа, өөрынгөө бүлын уйдхарта түүхые арай шамай дуулдахаар хөөрөө hэн. Гэртэхин сооhоо тэрэ гансаараал амиды үлэhэн байгаа бшуу. Энээн тухай хөөрэхэньшье тэсэшэгүй хүндэ юм бэзэ. Хэды шэнээн дадхаажа, зөөлэн, зохидоор Гранинай хандаhые би хараа hэм.

Юунэй түлөө зохёолшо иимэ тэсэбэри гаргажа, оролдоно гээшэб? Илалтын hүүлээр 40 жэл үнгэрhэн хойно Гранин Адамович хоёр хүнүүдэй сэдьхэлдэ үнгэрhэн үе сагые юундэ hэргээнэб? Эдэ асуудалнуудта авторнууд өөhэдөө харюусана:

— Ленинградай хүреэлэлгэ эхитэй, эсэстэй юм — 1941 оной сентябриин 8-hаа 1944 оной январиин 27 болотор. Хүнэй наhан болзортой, харин сэдьхэл, дурасхаалда болзор байхагүй. Аймшагтай тэдэ жэлнүүдтэ ажаhуугшад хорожол байна. Тэдэнэй хөөрөөнүүдые хожомой үеын хүнүүдтэ дамжуулха гээшэ манай уялга мүн.

Тиимэhээ Гранин эхилhэн номоо орхижо, хүреэлэгдэhэн хотын түүхые жэл жэлээрнь бэшэжэ захалаа юм: «Дайнай темые архивтаа тушаанагүй, дурасхаалай хонхонуудые хүнхинүүлhээр, үнгэрhэн үеые мартуулнагүй» гэжэ баруун оронуудта совет литературые шүүмжэлэн hагад хэлэдэг. «Үгэ, зохёол дайнуудые зогсоожо шадаhан аал?» — гэhэн бодомжонуудые дуулаа hэм. Теэд Гёте, Гейне, Толстой, Твен, Ибсен гэгшэдэй номуудые гитлеровецууд тушаан боложо шатаагаагүй юм. Дэлхэйн эрхим зохёолшод хүнэй hэшхэлые хододоо hэргээдэг байгаа. Харин фашизм: «hэшхэл гэжэ нэрлэдэг хии бараанhаа хүнүүдые сүлөөлхэ!» — гэжэ тунхаглаа юм. Тиимэhээл зохёолшод-гуманистнуудые фашизм үзэн ядадаг ха юм.

Үгэ, зохёол үнгэрhэн дай-

Спорт

Суудэй залhаа

ЗАЙГУУЛТАЖА ЯБАhААР...

Железнодорожно районой арадай сүүдэй урда наhанhаа эртүүр үтэлhэн шарайтай хүн зогсоно. Тэрэнэй хэзээ түрэhыень шалгажа үзэхэдэ, оройдоол 35-тай боложо ябаhан байба.

Бидэнэр эгээл иимэ наhандаа айл бүлэ болонхой, ажал хэжэ, одоол зол жаргалаа дүүрэн эдлэжэ ябадаг болонхой гэшэбди. Зүгөөр энэ хүмнай ажал хэдэггүй, тархиингаа хазайhан тээшэ зайгуултажа, худалаар хэлэжэ, хүнние мэхэлжэ ябаhаар, хуулиин урда зогсожо, гэм зэмээ мэдэрхэ баатай болоо ха юм.

1951 ондо түрэhэн Седов И. И. гэдэг хэзээ нэгэтэ айл бүлэ боложо, үхибүүтэй болоhон гэхэ. Гэр бүлэ болоhон хүн аад, олоhон олзоёо гэртэхиндээ асархын орондо, архи уудаг, зайгуултадаг болоо ха юм. Тиигэжэ нэтэржэ ябаhаар гэртээшье ерэхэеэ болинтожо, ёhотойл зайгуул болошоо. Түрэhэн үхибүүндээ мүнгэ үгэхэеэ болиходонь, арадай сүүд тэрэниие нэгэ жэлээр эрхыень хаhажа, заhан заларуулгын газарта ябуулhан байгаа. Гэм зэмээ тэрэ мэдэрхэ, заhарха юм аа гү гэхэдэ, шортоол байшоо. Табигдажа ерэhээр лэ тэрэл хуушанайнгаа муу муухай харгыда ороо бшуу. Зайгуултажа ябахадаа томо гэрнүүдэй подвал, дулаан уhанай ябадаг түмэр соргын нүхэнүүд соо хонодог болоhон байгаа. Хаанашье хүдэлхэ дурагүй Седов hүүлэй hүүлдэ милициин хүдэлмэрилэгшэдтэ баригдажа, хуулиин урда зогсохо баатай болоо бшуу.

Железнодорожно районой арадай сүүд ажал хэдэггүй Седовые хоёр жэлээр эрхыень хаhаха гэhэн шиидхэбэри абаба.

П. СЫРОМЯТНИКОВ.

Футбол

ДҮРБЭДЭХИ ЖЭЛЭЭ УДАА ДАРААЛАН

Клубай командануудай дунда футболоор республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн дүүрэбэ.

Нэгэдэхи бүлэгтэ 14 команда хабаадаhан байгаа. Хоёрдохи дүхэригтэ эршээ hуларуулангүй наадаhан локомотив-вагон заhабарилгын заводой спортклубай футболистнууд 46 очко абажа, дүрбэдэхи жэлээ удаа дараалан Буряадай АССР-эй чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Командын добтологшод 66 бүмбэгэ сохижо оруулhан, хамгаалагшадынь 28 бүмбэгэ өөhэдынгөө саха руу алдаhан байха юм. Энэ амжалтада түмэр замшадай тренер Ю. К. Поздоровкин ехэ габьятай.

Улаан-Үдэ станциин локомотивна депогой суглуулагдамал команда 40 очкотойгоор хоёрдохи hуури эзэлбэ. Тус командын добтологшод илангаяа хёрхо мэргэн байгаа гэжэ тэмдэглэлтэй. Тиигэжэ тэдэнэр аяар 82 бүмбэгэ бусад командануудай ворота руу сохижо оруулба.

Гусиноозерскын «Шахтер» гурбадахи hуури эзэлжэ, бронзо медаляар шагнагдаа. Энэнь командын түрүүшын ехэ амжалта гээшэ.

Улаан-Үдын [illegible] заводой «Забайкалец» гэжэ спортклубай, прибор бүтээлгын нэгэдэлэй «Торпедо», Онохойн «Восход» командануд эрхим зургаанай тоодо ороhон байна. Закаменскын «Металлург», Сэлэнгын ЦКК-гай суглуулагдамал командануд эрхим зургаанай тоодо орохо аргатай байhан аад, арайл урагшагүйдөө гэжэ хэлэлтэй. БАМ-ай Буряадай участогай футболистнууд яhала hайнаар наадаба. «Колос», «Пищевик», «Звезда» командануд хангалтагүй муугаар наадажа, hүүлшын гурбан hуурида гараhан байха юм.

Хоёрдохи бүлэгэй командануд хоёр хуби боложо хубаараа hэн. Нэгэдэхи хубидань ЛВРЗ-гэй хоёрдохи команда 22 очко абажа, илалта туйлаа. Загарайн районой «Горняк» — хоёрдохи, «Сокол» гурбадахи hууринуудые эзэлбэ.

Хоёрдохи хубидань Шулуутайн леспромхозой футболистнууд шалгараhан байна. «Мостовик» хоёрдохи hуурида хүртөө.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

«Спортлотонуудай тиражай» дүнгүүд

1986 оной октябриин 25-да үнгэрэгдэhэн 43-дахи тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«45-hаа 6-ень тааха спортлото»: 778.795 билет ороо. Зургаан номер (1 карточка) таагшад—10.000 түхэриг, табан номер (41 карточка) таагаhан хүнүүд—1.139 түхэриг, дүрбэн номер (2.234 карточка) таагшад—31 түхэриг, гурбан номер (36. 282 карточка) таагаhан хүнүүд 3 түхэриг абаха байна.

«36-hаа 5-ень тааха спортлото»: 6.391.258 билет ороо. Табан номер (68 карточка) таагаhан хүнүүд—5.691 түхэриг, дүрбэн номер (7.576 карточка) таагшад—76 түхэриг, гурбан номер (190.917 карточка) таагаhан хүнүүд 5 түхэриг абаха.

43-дахи тиражай биледүүдээр, 34-hөө 43-дахи тираж хүрэтэр хэбэадаhан 10 тиражай биледүүдээр шүүбэринүүд ноябриин 10-hаа декабриин 10 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. КПСС-эй обкомдо, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Советдэ, профсоюзуудай соведтэ болон ВЛКСМ-эй обкомдо — материалнуудай суглуулбари. Буряадай АССР-эй Экономическа болон социальна хүгжэлтын гүрэнэй 1986 оной юhэн hарын түсэбые дүүргэлгын дүнгүүд тухай — Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин мэдээсэл.

Хоёрдохи хуудаhанда. Эдеэ хоолой программа: хурдадхалгын замууд. «Шигаевска хурдадхалга» — Ю. Коркиной статья. Эрдэм ухаан ба үйлэдбэри. «Гайхалтай ушарнуудтай яажа тэмсэхэб?» — Н. Белокоподовой статья. Залуушуулай гэр байрын комплекс: дүй дүршэя ба тэрэниие нэбтэрүүлгэ. «Үгээ ойлголсолгын гүн соо» — Л. Кальминагай статья.

Гурбадахи хуудаhанда. Буряадай АССР-эй Статистическэ управлениин мэдээсэл (түгэсхэл).

Дүрбэдэхи хуудаhанда. Нютаг нютагай hонин — суглуулбари. «Патриот» патриоудуудые хүмүүжүүлнэ» — Г. Грешиловагай корреспонденци, фотовыставкэнүүд. «Саг, тогтыш!» — И. Николаевай фотомэдээсэл. Спортын hонинои дээжэhээ. Газетын мэдээсэлэй таhаг.

Сэнхир экран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Время. 9.45—«Концертын залда—hурагшад». 10.30—«Гибель поэта»—телезүжэг. 11.50 — Шэнэ hонин (11.55 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ hонин. 15.50 — Баримтата фильмүүд. 16.35 — Концерт. 16.55—«Ород хэлэн». 17.30—«Фантазеры»—уран hайханай фильм. **Улаан-Үдэ.** 18.35 — «БАМ баригдаа гэжэ хэн хэлээб?». 19.20—«Байгал». **Москва.** 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Шэнэлэн хубилгалгада юун hаад болоноб?». «Время» программын корреспондентнүүд мэдээсэнэ. 20.30—Совет дуу гүйсэдхэгшэдэй «Сочи-86» гэжэ бүхэроссин VI конкурс. 22.00—Время. 22.35 — Кинопанорама. 00.15—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 00.30 — «Телевизор харагшадай анхаралда».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15 — Телефильм. 9.35, 11.35—Түүхэ. 4-дэхи класс. 10.05, 13.50—Англи хэлэн. 11.05 — Баримтата фильм. 11.35, 12.35—А. С. Пушкин. «Песня о вещем Олеге». 12.05 — «Эжын hургуули». 13.05—Фредерик Шопенэй зохёолнууд. 14.20—Баримтата фильм. 15.15 —А. С. Грибоедов. «Горе от ума». 16.00 — Шэнэ hонин. **Улаан-Үдэ.** 17.35— Шэнэ hонин (буряадаар). 17.50—Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театра театральна сезоной нээлтэдэ. **Москва.** 18.35 —Ородой музей. 19.05—«Мүнөөнэй дэлхэй ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн». 19.45 — Мультфильм. **Улаан-Үдэ.** 19.55 —Трамвайн управлениин коллективэй социалис уялгануудаа бэелүүлгэ тухай. 20.20—«Эрхэтэн ба хуули». **Москва.** 21.00—«Амгалан нойрсогты, багашуул». 21.20—Гандболоор СССР-эй чемпионат. Эрэшүүл. ЦСКА—СКА (Минск). 21.50—Баримтата фильм. 22.00—Время. 22.35—Эстрадна дамжуулга.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор — 2-50-96, приемная — 2-54-54, зам. редактора — 2-68-08, зам. редактора — 2-62-62, отв. секретарь — 2-50-52, секретариат — 2-66-76; отделы: партийной жизни — 2-60-91, пропаганды — 2-56-23, промышленности и строительства — 2-61-35, сельского хозяйства — 2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта — 2-69-58, культуры и школ — 2-60-21, 2-57-63, информации — 2-34-05, переводов — 2-54-93, писем и селькоров — 2-67-81, корректорская — 2-33-61, выпускающие — 2-35-95. Собственные корреспонденты: п. Баргузин — 91-1-44, г. Закаменск — 34-33, п. Кырен — 91-7-18, Северобайкальск — 35-73 п. Хоринск — 55-6-99.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли. г. Улан-Удэ, ул. Ленина, Н-03685. Заказ № 251. Индекс